

3. Analytická část

Investice do výzkumu a vývoje (dále jen VaV) přinášejí mezinárodně konkurenceschopné poznatky, inovace a technologie, které patří mezi nejdůležitější hybné faktory pro zvyšování produktivity, a tím i zajištění ekonomické konkurenceschopnosti, udržitelného rozvoje a sociální soudržnosti. V roce 2020 celkové výdaje na VaV v Česku meziročně vzrostly o 1,8 mld. Kč a po třetí v řadě překonaly stomiliardovou hranici. Podniky, stát a EU investovaly celkem do VaV prováděného na území našeho státu 113,4 mld. Kč (ukazatel GERD).

Stejně jako ve většině vyspělých zemí, i v Česku hrají na tomto poli významnou roli podniky. Nachází se mezi nimi nejen nejvíce subjektů, kde se výzkumná a vývojová činnost provádí a vynaloží se zde na VaV činnosti i nejvyšší finanční částka, také zde pracuje nejvíce výzkumných a vývojových pracovníků.

Vlády všech vyspělých zemí podporují firemní investice do VaV. Státy se snaží motivovat vyšší firemní výdaje na VaV prostřednictvím dotací (tzv. přímá veřejná podpora) anebo přes daňové odpočty (tzv. nepřímá veřejná podpora). Firmy mohou využívat nepřímo i výsledky VaV financovaného státem ve veřejných výzkumných institucích, jako jsou vysoké školy či akademie věd, nebo se společně s těmito institucemi zapojit do kolaborativního výzkumu financovaného z veřejných zdrojů.

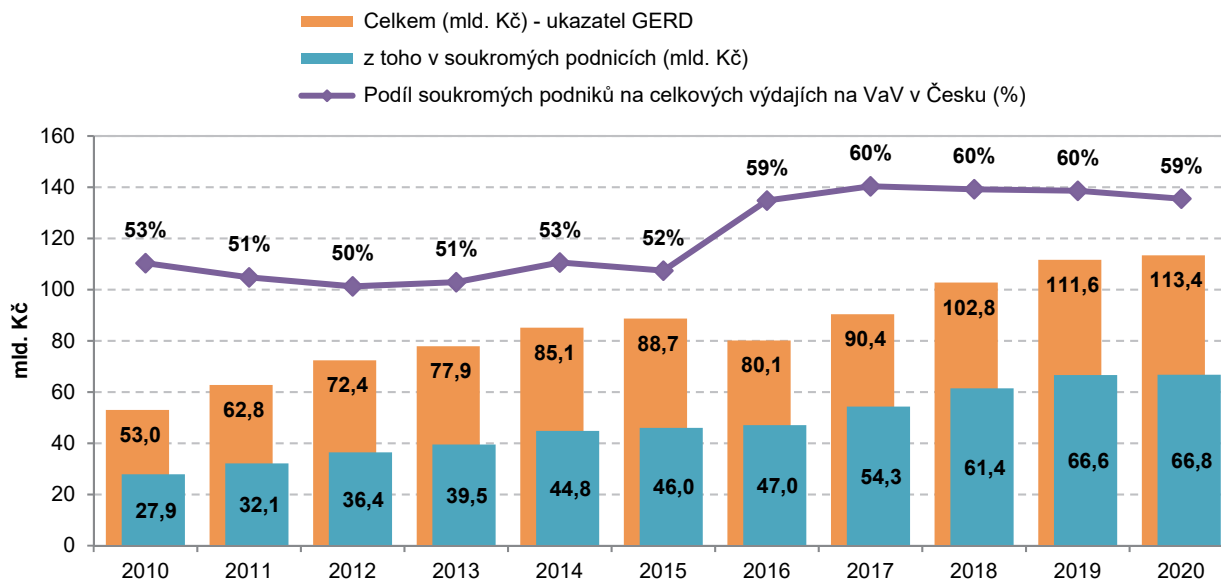
Ve vyspělých zemích hrají daňové odpočty na VaV v inovačních politikách států stále významnější roli. V roce 2020 mohly některou z možností daňové podpory výzkumu a vývoje využít podniky ve 21 zemích EU a ve 33 zemích OECD. V roce 2020 byla tato nepřímá podpora poprvé zavedena i v sousedním Německu a dále v některých švýcarských kantonech. V roce 2021 se k daňové podpoře po šesti letech vrátilo i Finsko. V roce 2020 se v zemích OECD daňová podpora podílela již z poloviny na celkové přímé a nepřímé veřejné podpoře VaV prováděného v podnikatelském sektoru. Pro srovnání v roce 2000 byl tento podíl pouze třetinový. V zemích EU vzrostla nepřímá podpora VaV prováděného v podnikatelském sektoru do roku 2020 o 100 %. Podrobněji v kapitole 3.4 věnující se mezinárodnímu srovnání.

3.1 Výzkum a vývoj prováděný v soukromých podnicích – základní ukazatele

V letech 2019 a 2020 se výzkum a vývoj prováděl v Česku v cca 2 620 soukromých podnicích. Tyto podniky tak představují téměř 90 % z celkových necelých 3 000 subjektů, ve kterých se v Česku provádí výzkumná a vývojová činnost. Z hlediska vlastnictví připadlo na podniky domácí 2 300 subjektů a zbytek na podniky pod zahraniční kontrolou. Z odvětvového hlediska cca polovina podniků patřila do zpracovatelského průmyslu. V rámci zpracovatelského průmyslu je nejvíce podniků z odvětví strojírenství, na které připadá 10 % podniků provádějících VaV na území ČR. Stále roste počet podniků provádějících VaV v oblasti ICT. V roce 2010 se VaV v odvětvové sekci Informační a komunikační činnosti (J) zabývalo 200 podniků, nyní jich je téměř 380.

V roce 2020 pracovalo v Česku ve VaV v soukromých podnicích 44,8 tis. přepočtených osob, tj. o 30 % (10,4 tisíc) více než ve vládním a vysokoškolském sektoru dohromady. Ve stejném roce bylo v soukromých firmách vynaloženo na VaV ať už z podnikových (vlastních či cizích) nebo veřejných zdrojů celkem 66,8 mld. Kč. Na VaV provedený v soukromých podnicích tak připadlo 59 % z výše uvedených celkových výdajů na VaV vynaložených na území našeho státu. Soukromé firmy financují svoji výzkumnou a vývojovou činnost převážně z vlastních či jiných podnikových zdrojů. V roce 2020 se v Česku tyto soukromé prostředky podílely z 92 % na financování VaV prováděného v soukromých podnicích. V absolutním vyjádření šlo o částku 61,3 mld. Kč. Prostřednictvím dotací ze státního rozpočtu či ze zdrojů EU soukromé firmy získaly zbylých 5,5 mld. Kč. Daňová podpora jejich VaV projektů financovaných z vlastních zdrojů pak firmám ušetřila dalších 2,1 mld. Kč.

Graf 1: Celkové výdaje na výzkum a vývoj v Česku

Zdroj dat: ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

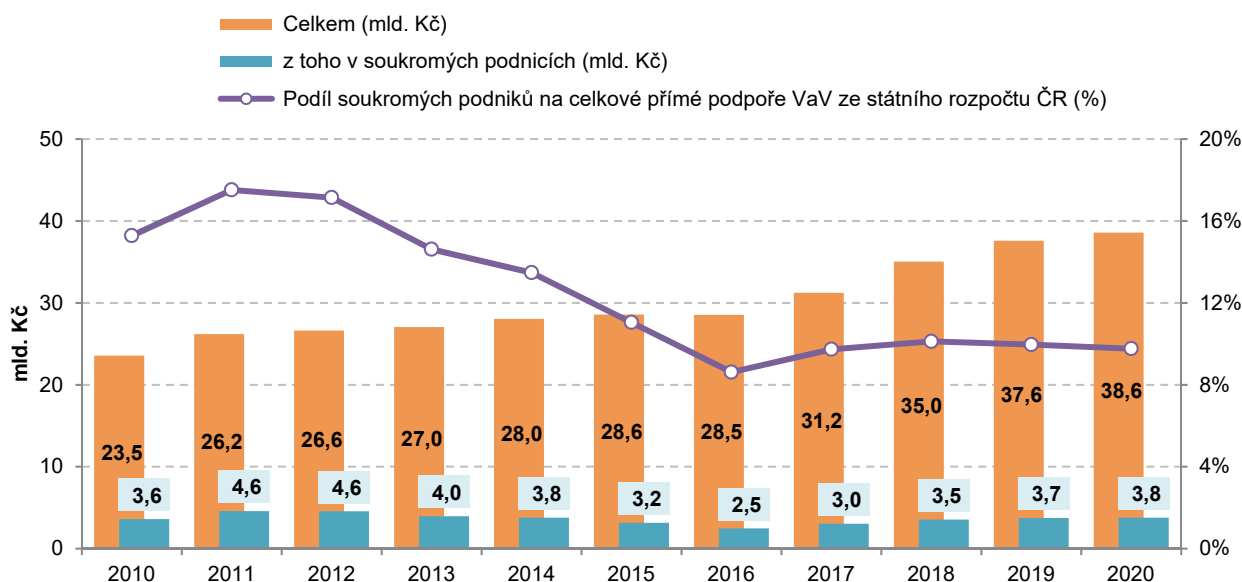
Výdaje na VaV v soukromých podnicích rostou od roku 2010 průměrným ročním tempem 9,1 %. Za tímto nárůstem stojí především soukromé firmy pod zahraniční kontrolou, u nichž se výdaje na VaV za posledních deset let téměř ztrojnásobily, a to z 15,0 mld. Kč v roce 2010 na 43,7 mld. Kč v roce 2020. V soukromých domácích firmách vzrostly tyto výdaje za posledních deset let o 79 % na 23,1 mld. Kč v roce 2020. Podrobnější informace lze nalézt v publikaci *Ukazatele výzkumu a vývoje 2020*¹.

¹ <https://www.czso.cz/csu/czso/ukazatele-vyzkumu-a-vyvoje-2020>

3.2 Celková veřejná podpora VaV v soukromých podnicích

Státní rozpočet je v Česku druhým nejvýznamnějším zdrojem financování VaV. V roce 2020 stát jeho prostřednictvím vynaložil na tuto činnost celkem 38,6 mld. Kč, tj. o 2,6 % více finančních prostředků než v roce předchozím. Většina prostředků státu (90 % v roce 2020) směřuje na podporu VaV prováděného ve veřejném sektoru. V absolutním vyjádření ze státního rozpočtu prostřednictvím přímé podpory 17,5 mld. Kč (45 %) směřovalo na vysokoškolský výzkum a 11,1 mld. Kč (29 %) získala pracoviště Akademie věd ČR. Na podporu výzkumu a vývoje v soukromých podnicích vynaložil stát výše uvedených 3,8 mld. Kč (10 %).

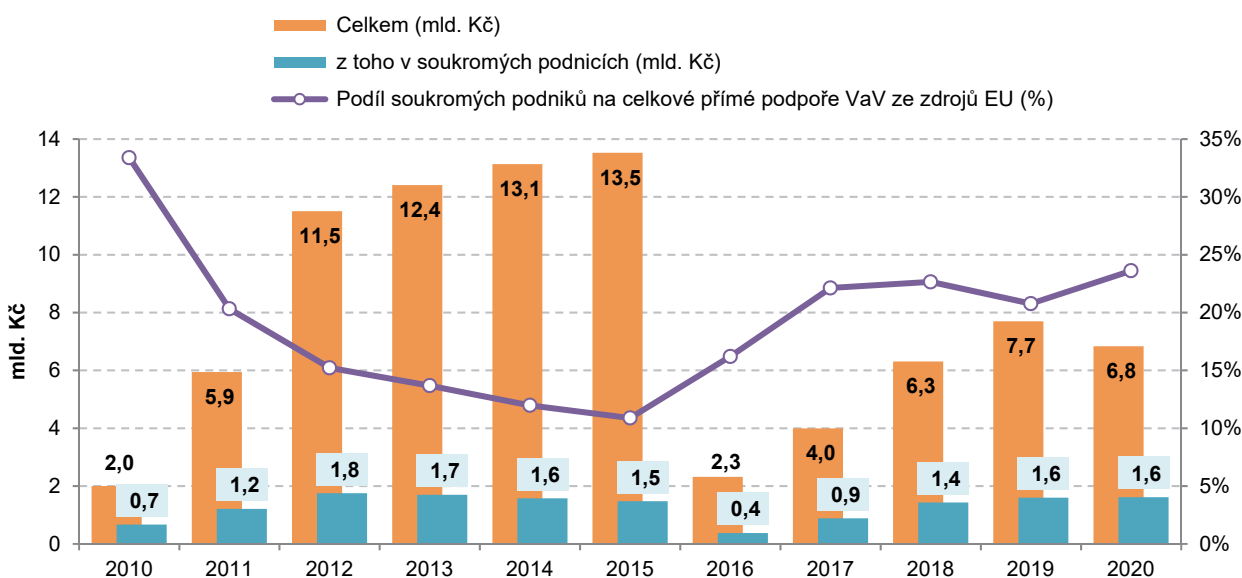
Graf 2: Výzkum a vývoj financovaný v Česku přímo ze státního rozpočtu

Zdroj dat: ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

Jak je vidět na grafu č. 3, nejdynamičtěji se v posledních letech v Česku vyvíjí financování výzkumu a vývoje ze zdrojů EU. Jedná se zejména o Evropské strukturální a investiční fondy, jejichž prostředky byly využity při budování nových veřejných výzkumných a vývojových infrastruktur na vysokých školách a v Akademii věd ČR. V letech 2012 až 2015 směřovalo z EU do českého výzkumu každoročně více než 10 mld. Kč.

Graf 3: Výzkum a vývoj financovaný v Česku ze zdrojů EU

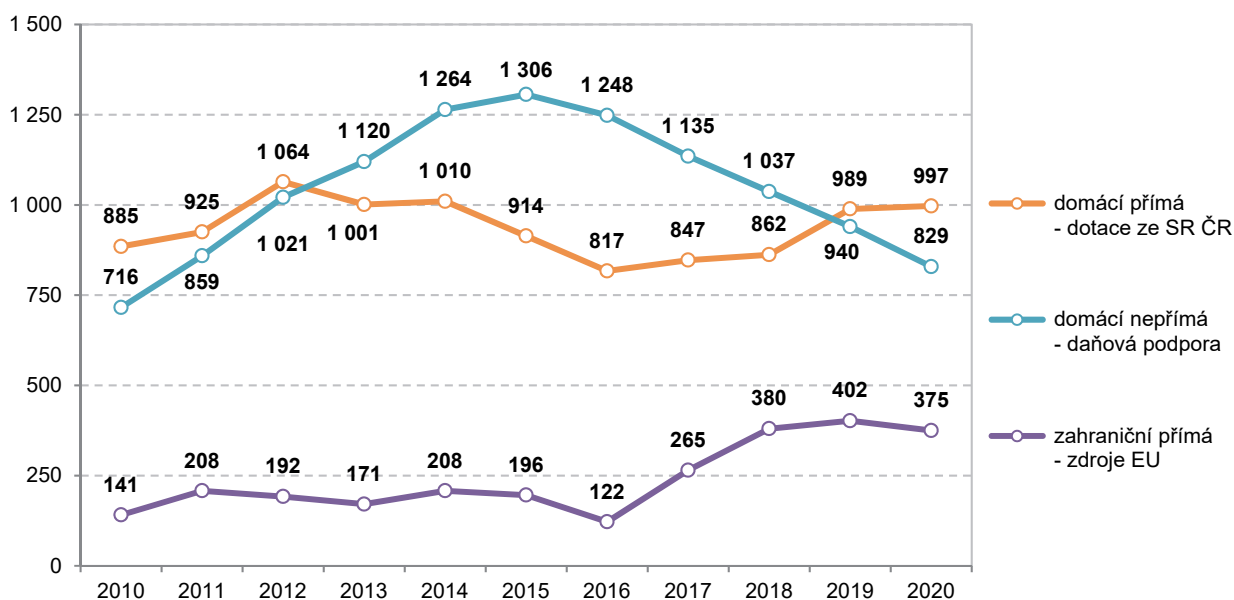
Zdroj dat: ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

V roce 2020 získaly soukromé podniky téměř čtvrtinu evropských zdrojů poskytnutých na VaV. V absolutním vyjádření k nim z EU doputovalo 1,6 mld. Kč na podporu zde prováděného VaV. Jedná se o stejnou částku jako v roce 2014.

Z celkových 2 603 soukromých podniků, které v roce 2020 v Česku prováděly VaV činnost dosáhlo na přímou či nepřímou veřejnou podporu 1 930 z nich, tj. téměř 75 %. Firmy nejčastěji využívají přímé dotace ze státního rozpočtu. Jde především o financování prostřednictvím dotačních programů administrovaných Ministerstvem průmyslu (TRIO² nebo Country for Future) nebo Technologickou agenturou ČR (EPSILON³, TREND⁴). Tyto státní dotace v roce 2020 získalo bez tří celkem 1 000 soukromých firem. 86 % z nich byly domácí podniky a jen 135 připadlo na firmy pod zahraniční kontrolou. Nejvíce příjemců těchto dotací najdeme mezi malými a středními podniky.

Evropské prostředky na podporu podnikového VaV získalo v roce 2020 necelých 375 soukromých podniků. Devět z deseti těchto firem byly domácí podniky a i zde platí, že nejčastěji tuto podporu získaly menší a střední subjekty. Financování VaV ze zdrojů EU zahrnuje především strukturální fondy. V případě podniků se na tom podílely operační programy VaVpl a PIK. Daňovou podporu formou odečtu výdajů na VaV od základu daně uplatnilo 829 soukromých podniků, z toho téměř tři čtvrtiny byly domácí podniky. V roce 2020 využilo daňovou podporu VaV přibližně 30 % soukromých podniků provádějících VaV v Česku. V případě firem pod zahraniční kontrolou to bylo téměř 40 %.

Graf 4: Počet soukromých podniků podle typu získané veřejné podpory výzkumu a vývoje v Česku

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

Z veřejných zdrojů získaly soukromé podniky 5,5 mld. Kč prostřednictvím přímé podpory. Většina z těchto prostředků šla na vrub přímých dotací ze státního rozpočtu ČR. Jak je vidět z grafu č. 5, v roce 2020 takto firmy získaly od státu 3,8 mld. Kč. Ze zdrojů EU pak pocházelo 1,7 mld. Kč. Díky uplatněným a uznaným daňovým odpočtům na své výzkumné a vývojové projekty ušetřily v roce 2020 soukromé firmy navíc 2,1 mld. Kč. V roce 2020 tak dosáhla přímá a nepřímá veřejná podpora směřující do výzkumu a vývoje, který prováděly soukromé podniky v Česku, celkem 7,6 mld. Kč. Oproti předchozímu roku se snížila o půl miliardy korun a poprvé tak po třech letech růstu poklesla. Tento pokles byl způsoben snížením nepřímé podpory VaV

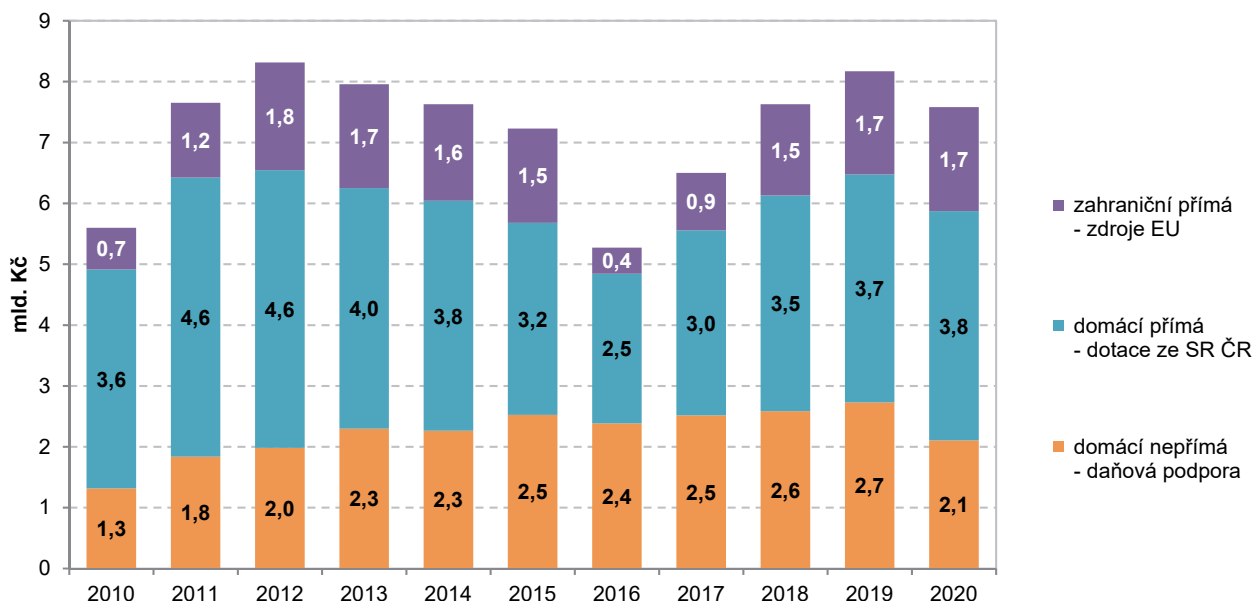
² Posláním programu TRIO (2016–2021) je podpořit aktivity v průmyslovém výzkumu a experimentálním vývoji, které budou využívat a dále rozvíjet potenciál v oblasti klíčových technologií (Key Enabling Technologies, dále jen „KETs“).

³ Program EPSILON se zaměřuje na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje zaměřených převážně na průmyslové technologie, jejichž výsledky mají rychlé uplatnění na trhu. <https://www.tacr.cz/program/program-epsilon/>

⁴ Program TREND (2020–2027) má za cíl podpořit VaV projekty zaměřené na výrobní technologie, digitální technologie a kybernetické technologie.

v roce 2020 o 623 mil. Kč. Podrobněji je tento nepřímý veřejný zdroj financování VaV v soukromých podnicích u nás a v zahraničí rozebrán v následujících kapitolách.

Graf 5: Celková veřejná podpora VaV v soukromých podnicích v Česku podle typu podpory (mld. Kč)

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

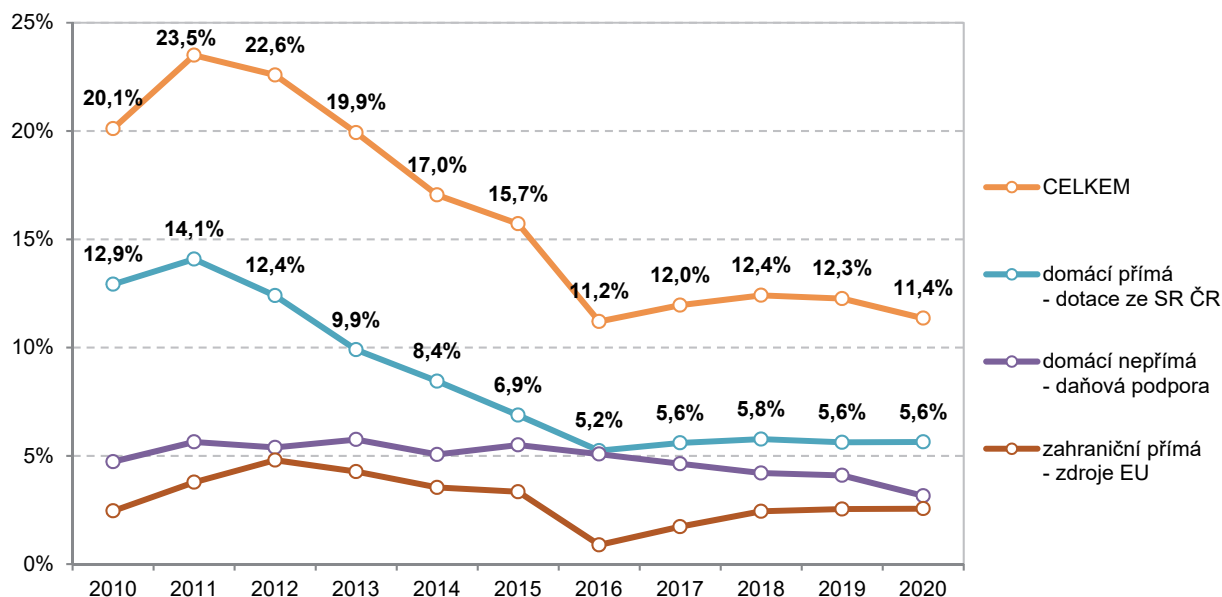
Z výše uvedených 7,6 miliard v roce 2020 pocházelo 78 % (5,9 mld. Kč) z domácích veřejných zdrojů a 23 % (1,7 mld. Kč) ze zdrojů EU. Přímé a nepřímé domácí veřejné zdroje se podílely z 8,8 % na financování VaV v soukromých podnicích a zahraniční veřejné zdroje pak z 2,6 %. Dohromady tak český stát a EU financovaly 11,4 % z celkových nákladů na VaV provedený v soukromých podnicích. Podrobněji v grafu č. 6.

Pokud se podíváme na delší časový úsek, zjistíme, že v letech 2010 až 2020 bylo na VaV v soukromých podnicích ze státního rozpočtu vynaloženo ve formě přímých dotací celkem 40,2 mld. Kč. Díky daňovým odpočtům na výzkumné a vývojové projekty soukromé firmy ušetřily v tomto období dalších 24,5 mld. Kč a ze zdrojů EU k nim pak doputovalo 14,8 mld. Kč. Celkově tak soukromé firmy tak v letech 2010 až 2020 získaly z veřejných zdrojů na svoji výzkumnou a vývojovou činnost 79,5 mld. Kč. Pokud tuto částku vztáhneme k celkovým výdajům za VaV provedený v soukromých firmách v tomto období (523,8 mld. Kč), zjistíme, že prostřednictvím přímé a nepřímé veřejné podpory VaV bylo financováno 15 % podnikového VaV.

Podíl přímé veřejné podpory ze státního rozpočtu ČR na financování VaV v soukromých podnicích dosáhl svého vrcholu v roce 2011. V tomto roce stát investoval prostřednictvím přímých dotací do podnikového VaV 4,6 mld. Kč, což představovalo 14,1 % z celkových výdajů vynaložených na tuto činnost v soukromých podnicích. V následujících pěti letech každoročně docházelo k poklesu těchto dotací. V roce 2016 získaly soukromé firmy ze státního rozpočtu na VaV 2,5 mld. Kč a došlo tak dokonce k vyrovnání podílů přímé (rozpočtové) a nepřímé (daňové) podpory VaV. V roce 2017 se změnil trend a přímá veřejná podpora VaV ze státního rozpočtu ČR opět začala růst. Mírně se zvýšil i podíl této podpory na celkových výdajích na VaV v soukromých podnicích. V posledních čtyřech letech však tento podíl stagnuje okolo hodnoty 5,6 %. Pokud jde o nepřímou (daňovou) podporu, její podíl na financování soukromého VaV se od roku 2015 pomalu snižuje. V roce 2020 pak podíl poklesl až na hodnotu 3,2 %⁵ z 5,5 % v roce 2015.

⁵ Firmy v roce 2020 vzhledem k nepříznivé ekonomické situaci využily možnosti převést část výdajů na VaV do dalších roků. Mezi roky 2019 a 2020 stoupl objem neuplatněných výdajů na VaV o 2,5 mld. Kč. Jednalo se zejména o firmy ve zpracovatelském průmyslu. Celkový objem neuplatněných výdajů na VaV v roce 2020 dosáhl 8,7 mld. Kč, což by odpovídalo částce daňové podpory VaV ve výši 1,6 mld. Kč, pokud by byl celý objem výdajů na VaV firmami uplatněn.

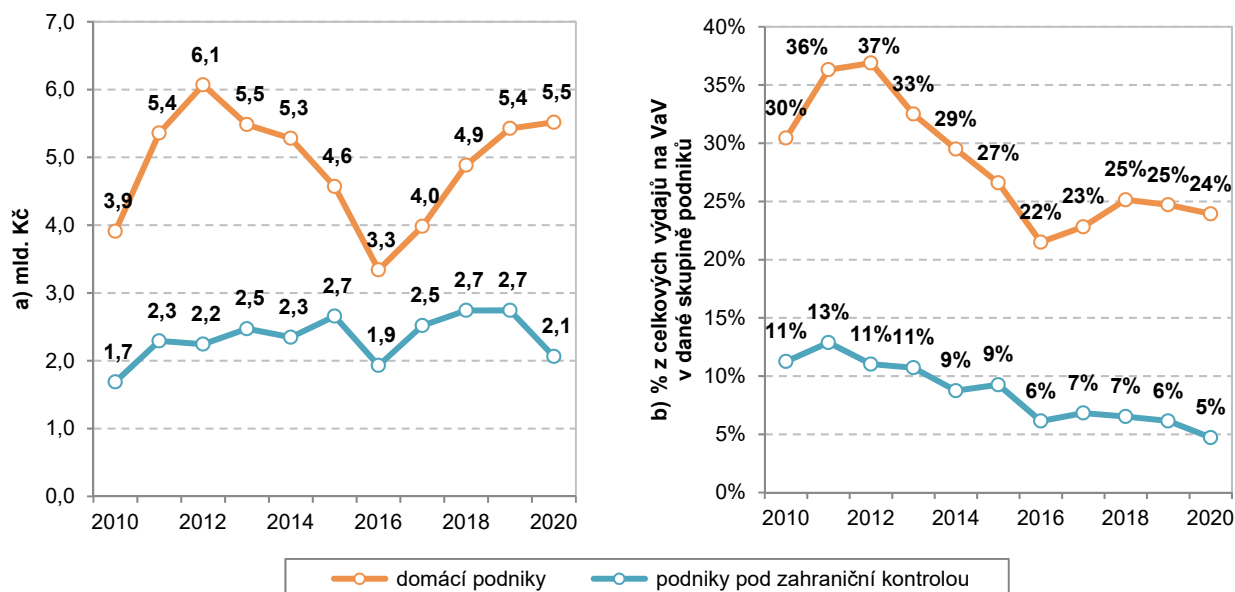
Graf 6: Podíl veřejných zdrojů na financování VaV v soukromých podnicích v Česku (v %)

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

Výše a struktura financování podnikového výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů se významně liší z hlediska vlastnictví a velikosti sledovaných podniků. Podrobněji v následujících grafech.

Graf 7: Veřejná podpora VaV v soukromých podnicích v Česku podle jejich vlastnictví

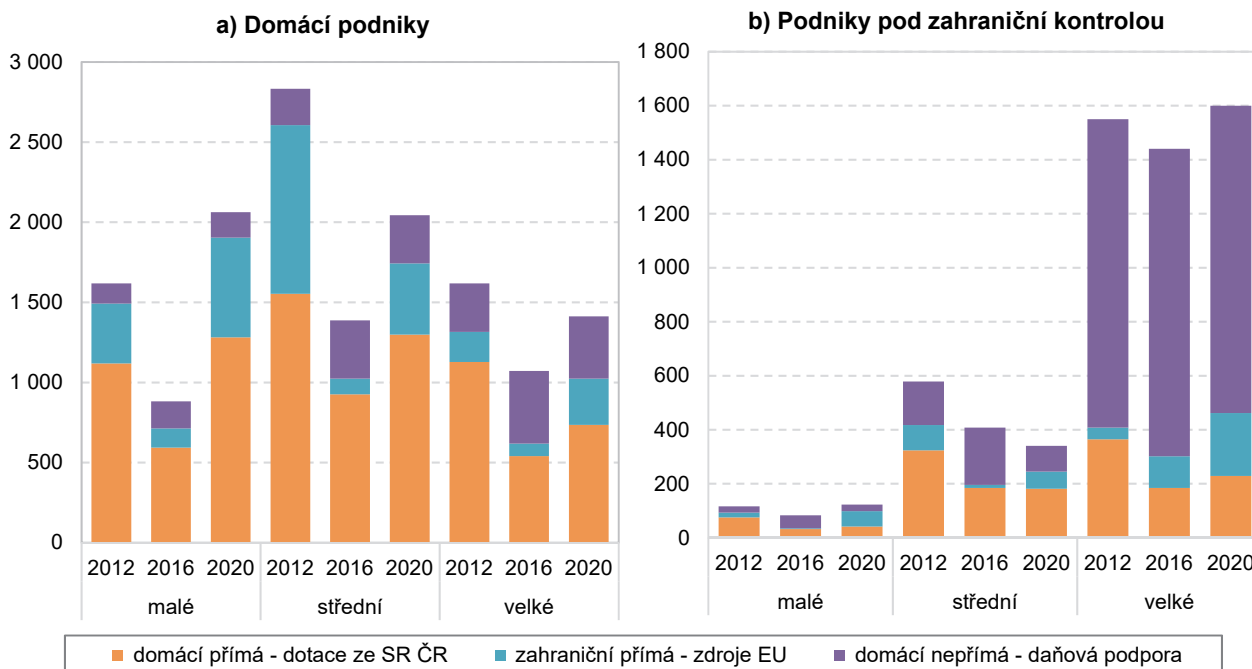

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

Soukromé podniky domácí získaly v roce 2020 z veřejných zdrojů ať už prostřednictvím přímé či daňové podpory na svůj výzkum a vývoj celkem 5,5 mld. Kč. Jedná se o 3,5 mld. Kč vyšší částku, než jakou z tohoto zdroje získaly firmy pod zahraniční kontrolou. Do domácích soukromých firem tedy putovaly více než dvě třetiny z celkových veřejných zdrojů určených na podporu VaV prováděného v soukromých podnicích. V letech 2010 až 2014 domácí firmy z veřejných zdrojů získaly dokonce více než dvojnásobek toho co podniky pod zahraniční kontrolou. Jak bude podrobněji uvedeno dále, tento rozdíl je způsoben především tím, že domácí podniky daleko častěji a ve větší míře využívají přímé dotace na VaV ze státního rozpočtu ČR než firmy pod zahraniční kontrolou.

Veřejné zdroje se v roce 2020 na financování VaV v domácích soukromých firmách podílely z 24 %. V letech 2011 a 2012 se tento podíl blížil téměř 40 %. U firem pod zahraniční kontrolou se přímá a nepřímá veřejná podpora na financování jejich VaV v roce 2020 podílela pouze 5 %.

Graf 8: Financování VaV v soukromých podnicích podle jejich vlastnictví, velikosti a typu veřejné podpory v letech 2012, 2016 a 2020 (mil. Kč)

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01)

Míra zastoupení jednotlivých typů veřejné podpory (graf č. 8) je odlišná nejen v závislosti na vlastnictví sledovaných podniků, ale i na jejich velikosti. Soukromé domácí podniky v této oblasti častěji spoléhají na přímou podporu ze státního rozpočtu ČR než na daňové pobídky. V roce 2020 se tato podpora podílela z 60 % na celkových veřejných zdrojích, které tyto subjekty využily na financování VaV z veřejných zdrojů. V roce 2015 byl tento podíl nejnižší (55 %). Výrazněji tento způsob podpory využívají malé a střední firmy, které jen v minimální míře uplatňují daňovou podporu VaV.

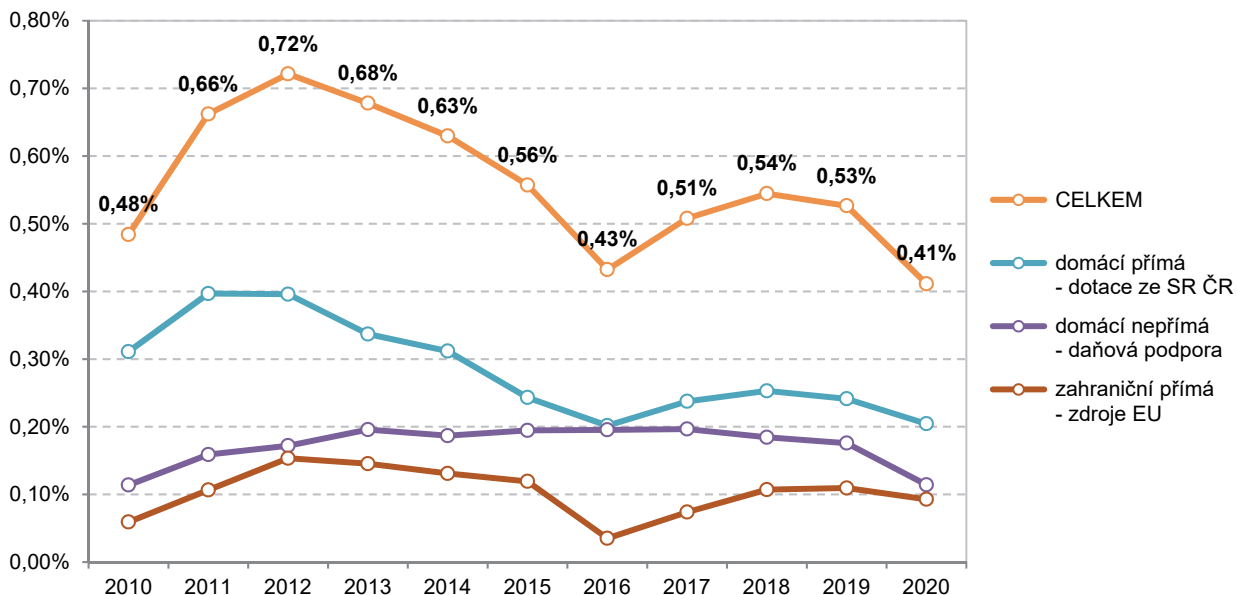
Naopak firmy pod zahraniční kontrolou, pokud ovšem využívají při financování své VaV činnosti veřejné zdroje, sahají mnohem častěji po daňové podpoře VaV. V roce 2020 se u nich tato nepřímá veřejná podpora VaV podílela na celkových veřejných zdrojích využitých na financování VaV z 61 %. U velkých podniků byl tento podíl dokonce 71 %. Ovšem i u firem pod zahraniční kontrolou malé a střední podniky využívají více přímé veřejné dotace na VaV než nepřímou podporu.

Graf č. 9 na následující straně ukazuje podíl celkové veřejné podpory VaV v soukromých podnicích na celkových výdajích státního rozpočtu ČR, který v roce 2020 dosáhl 0,41 %. Jedná se o nejnižší podíl od roku 2007. Nejvyššího podílu bylo dosaženo v roce 2012, a to 0,72 %. Největší část z tohoto financování šla v celém sledovaném období na vrub přímých dotací ze státního rozpočtu ČR.

Pokud bychom od této celkové veřejné podpory odečetly financování ze zdrojů EU, tak v roce 2020 se celková domácí veřejná podpora VaV v soukromých podnicích podílela 0,32 % na celkových výdajích ze státního rozpočtu ČR. Opět se jedná o nejnižší podíl od roku 2007. Nejvyšší byl tento podíl v roce 2012, a to 0,57 %.

Podíl nepřímé veřejné podpory VaV na výdajích státního rozpočtu dosáhl v roce 2020 hodnoty 0,11 %, tzn. stejné hodnoty jako v roce 2010. Oproti roku 2019 došlo ke snížení podílu o třetinu.

Graf 9: Podíl veřejné podpory VaV v soukromých podnicích na výdajích státního rozpočtu celkem (%)

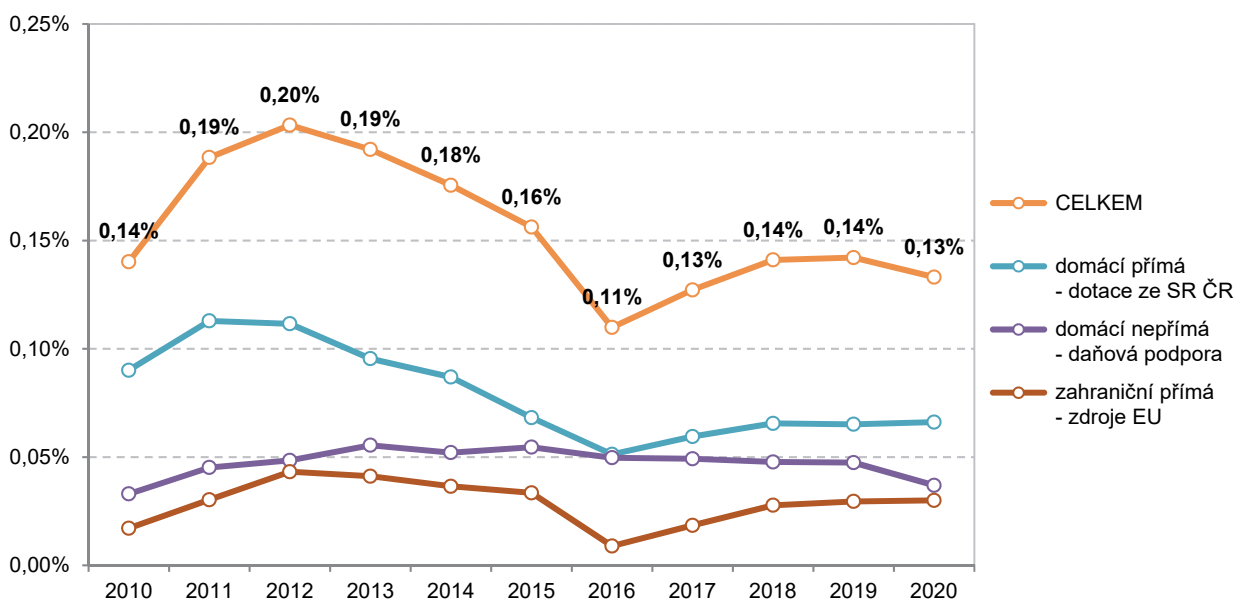

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01), Národní účty (HDP)

Celkový objem veřejné podpory VaV, na níž dosáhly soukromé podniky v roce 2020, odpovídal podílu 0,13 % hrubého domácího produktu (dále HDP). V případě přímé (rozpočtové) podpory VaV podíl dosáhl 0,06 % a nepřímé (daňové) podpory VaV pak 0,04 %. Podíl zahraniční podpory VaV u soukromých podniků na HDP byl nižší (0,03 %) než u obou zmíněných forem domácí podpory.

Oproti roku 2019 poklesl podíl celkové veřejné podpory VaV na HDP u soukromých podniků 0,1 procentního bodu z důvodu poklesu podílu nepřímé veřejné podpory VaV. Podíly přímé domácí i zahraniční podpory VaV v relaci k HDP zůstaly v meziročním srovnání shodné.

Graf 10: Financování VaV v soukromých podnicích v Česku z veřejných zdrojů jako podíl na HDP

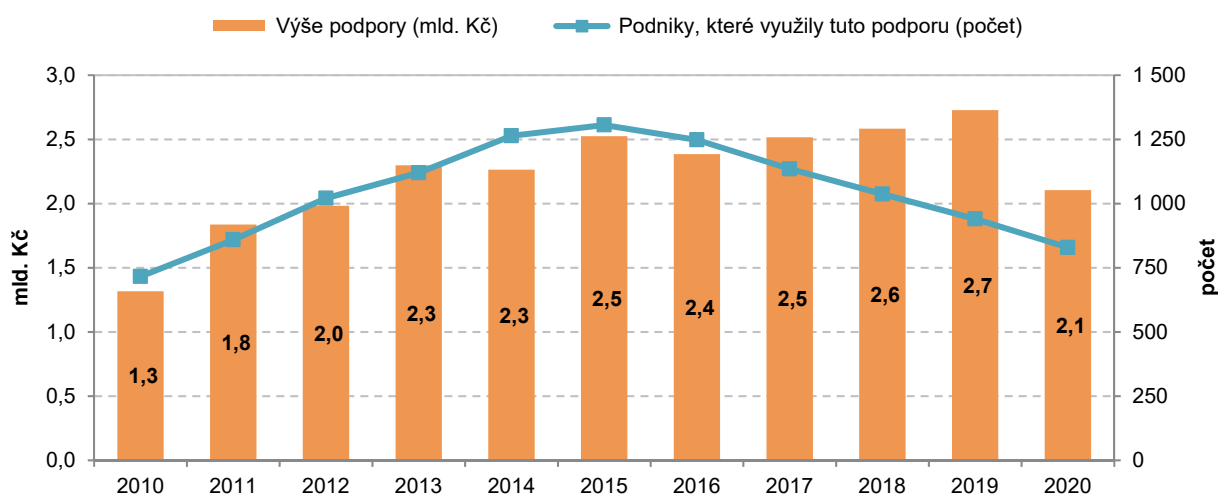
Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ – Šetření o VaV (VTR 5-01), Národní účty (HDP)

3.3 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích

3.3.1 Celková nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích

Instrument nepřímé veřejné (daňové) podpory výzkumu a vývoje byl v České republice zaveden v roce 2005, kdy podniky provádějící výzkum a vývoj mohly poprvé odečíst své náklady (výdaje) související s realizací VaV projektů od základu daně z příjmu. V období let 2005 až 2015 počet soukromých podniků⁶, které pro své výzkumné a vývojové činnosti využily daňovou podporu VaV, kontinuálně rostl průměrným ročním tempem 11 %. Pokud v roce 2005 využilo odečet výdajů na VaV celkem 454 podniků, pak v roce 2015 jich bylo 1 306, tedy skoro 3x více. Rostoucí trend skončil právě v roce 2015 a od tohoto roku již počet podniků využívajících nepřímou podporu VaV setrvale klesá. V roce 2020 uplatnilo daňový odečet na VaV 829 podniků, což bylo téměř o 111 podniků méně než v roce 2019 a o třetinu méně než v roce 2015.

Graf 11: Nepřímá veřejná podpora VaV v Česku prostřednictvím daňových úlev

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR

S narůstajícím počtem podniků využívajících nepřímou veřejnou podporu VaV rostly rovněž souhrnné odečtené výdaje na VaV, i když nikoliv kontinuálně jako v případě ukazatele počtu soukromých podniků využívajících daňovou podporu VaV. Po roce 2010, kdy se daňová sazba právnických osob ustálila na hodnotě 19 %, rostla výše nepřímé veřejné podpory VaV nepřetržitě až do roku 2013, následně přichází trend střídání poklesů (roky 2014, 2016) a nárůstů (roky 2015, 2017). V letech 2017 až 2019 sice meziročně klesal počet soukromých podniků, které pro svůj výzkum a vývoj využily nepřímou podporu VaV, ale zároveň se zvyšoval objem odečtených výdajů na VaV a tím i částka uplatněné daňové podpory VaV. V roce 2020 poklesl jak počet soukromých podniků, které využily nepřímou podporu VaV, tak i částka uplatněné daňové podpory VaV.

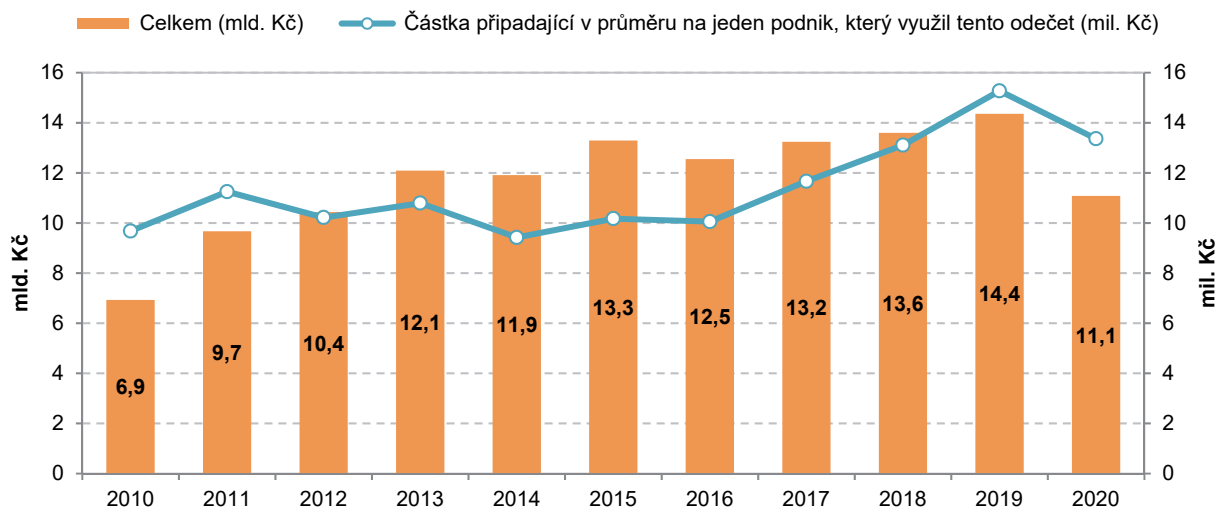
V prvním roce zavedení instrumentu nepřímé veřejné podpory VaV, v roce 2005, byly od základu daně v daňových přiznáních podniků odečteny výdaje na VaV v souhrnném objemu 3,2 mld. Kč, čímž byla získána nepřímá veřejná podpora VaV v hodnotě 819 mil. Kč.⁷ Naproti tomu v roce 2020 dosáhly odečtené výdaje již 11,1 mld. Kč. Při dané sazbě daně právnických osob činila výše nepřímé veřejné podpory VaV 2,1 mld. Kč. Srovnáme-li tuto hodnotu s rokem 2019, podpora poklesla o 23 %, v absolutním vyjádření o 623 mil. Kč. V průměru na jeden podnik připadal v roce 2020 odečet ve výši 13,4 mil. Kč. Oproti roku 2019 se odečet na jeden podnik snížil v průměru o 2 mil. Kč. Za období let 2010 až 2020 ušetřily soukromé podniky díky daňové

⁶ Kromě soukromých podniků mohou využívat daňovou podporu VaV i ostatní právnické osoby, mezi které patří například podniky veřejné. Jejich počet je však velmi nízký a s těmito subjekty v analýze dále nepracujeme. Daňovou podporu VaV v roce 2020 využilo pouze 8 veřejných podniků z 60, které prováděly VaV. Z pohledu souhrnné částky veřejné nepřímé podpory (2,1 mld. Kč) si odečetly zanedbatelných 5 mil. korun. Tyto podniky preferují přímou veřejnou podporu VaV.

⁷ Výpočet nepřímé veřejné podpory VaV ($NVPVaV = \text{uplatněné náklady (výdaje) na VaV} * \text{sazba daně právnických osob}$) je odvislý od sazby daně právnických osob. Ta se v jednotlivých letech měnila. V roce 2005 byla daňová sazba na úrovni 26 %, následně klesala až na 19 % v letech 2010–2020. Pokud by byla sazba daně v roce 2005 nynějších 19 %, dosáhla by výše nepřímé veřejné podpory VaV nikoliv zmíněných 819 mil. Kč, ale 608 mil. Kč.

podpoře VaV částku 24,5 mld. Kč, když od základu daně odečetly výdaje na VaV o celkovém objemu 129 mld. Kč.

Graf 12: Uplatněný odečet výdajů na realizaci projektů VaV z daně z příjmu soukromých podniků

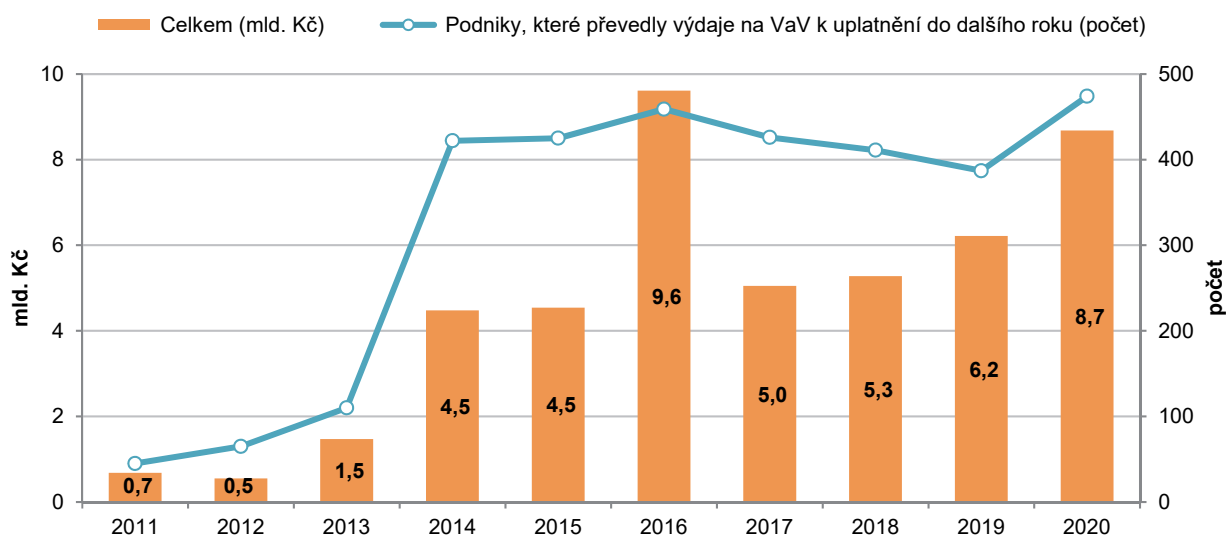
Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Soukromé podniky v roce 2020 odečetly od základu daně 17 % z celkových výdajů vynaložených na VaV provedených v soukromých podnicích. V předchozím roce to bylo 22 %. Domácí podniky odečetly 19 % svých celkových výdajů na VaV. V případě zahraničních podniků byl podíl nižší (15 %). U velkých podniků dosáhl uvedený podíl 17 %, u středních 18 %. Nejmenší podíl odečtených výdajů v poměru ke svým celkovým výdajům na VaV měly malé podniky (14 %).

3.3.2 Neuplatněný odečet výdajů na výzkum a vývoj

Podniky nemusely své výdaje na VaV uplatnit v daňovém přiznání pro daný rok, kdy jim výdaje na VaV vznikly, ale mohly buď celé, nebo jejich část převést do dalšího roku a uplatnit odečet později – nejpozději však do 3 let od jejich vzniku. V roce 2020 převedlo část výdajů na VaV k pozdějšímu uplatnění 474 podniků, což je nejvíce od roku 2007.

Graf 13: Neuplatněný odečet výdajů na realizaci projektů VaV z daně z příjmu soukromých podniků

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR

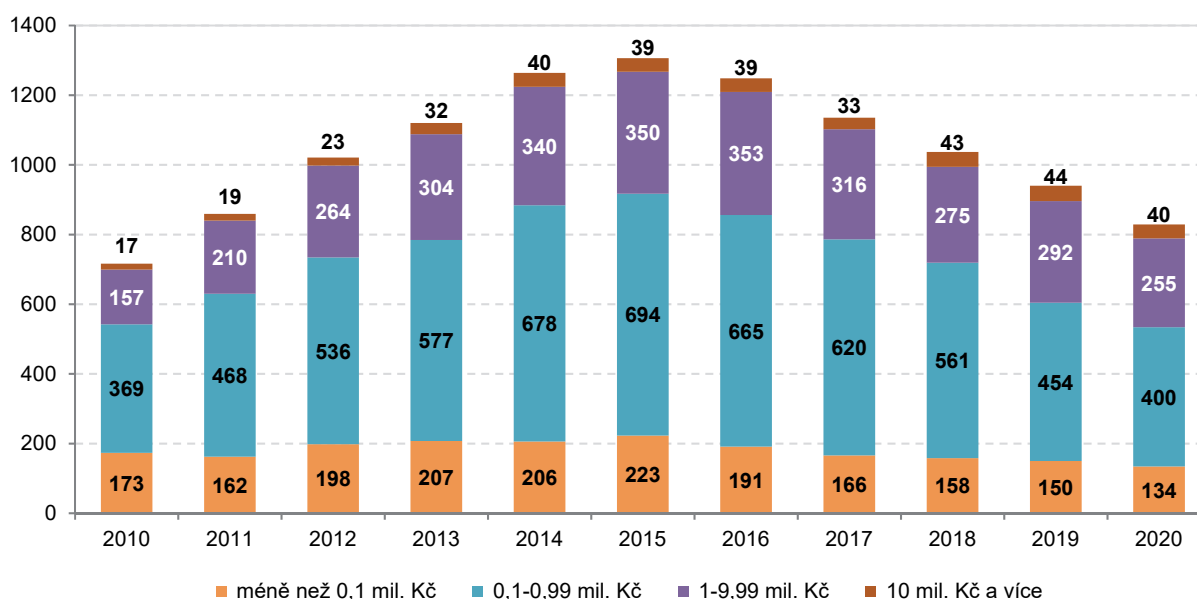
Soukromé firmy si v roce 2020 převedly do dalších let náklady na své výzkumné a vývojové projekty pro daňové účely – neuplatněné výdaje na VaV - v celkové výši 8,7 mld. Kč. Je to o 2,5 mld. Kč více než v roce předchozím. Rekordní výše výdajů na VaV (9,6 mld. Kč) převedených k pozdějšímu uplatnění však byla zaznamenána v roce 2016.

Zahraniční podniky odložily k pozdějšímu uplatnění objem výdajů na VaV ve výši 4,8 mld. Kč. U domácích podniků to bylo 3,9 mld. Kč. Z celkové výše neuplatněných výdajů na VaV připadá 72 % na velké podniky. Nejvíce výdajů na VaV bylo převedeno k pozdějšímu uplatnění ve zpracovatelském průmyslu. Jednalo se o 5,5 mld. Kč. V rámci tohoto sektoru byl nejvyšší neuplatněný odečet výdajů na VaV zaznamenán v automobilovém průmyslu (2,6 mld. Kč) a strojírenském průmyslu (rovné 2 mld. Kč).

3.3.3 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích podle její výše

V roce 2020 utratily téměř tři čtvrtiny podniků za výzkum a vývoj méně než 10 mil. Kč. Pětina podniků pak vydala za VaV částku mezi 10–50 miliony korun a pouze 7 % podniků vložilo do výzkumu a vývoje částku přesahující padesát milionů korun. Právě z faktu, že většina podniků utratila za VaV částku menší než deset milionů korun, vyplývá, že 64 % podniků při uplatnění daňové podpory ušetřilo méně než jeden milion korun. Naopak nepřímou veřejnou podporu VaV přesahující 10 mil. Kč získalo jen 5 % (40) soukromých podniků, z nichž 27 mělo zahraniční vlastníky. Nejvíce podniků, rovných 400, ušetří daňovým odečtem výdajů na VaV částku v rozmezí 0,1 až 0,99 mil. Kč.

Graf 14: Počet soukromých podniků, které využily daňovou podporu VaV podle výše této podpory

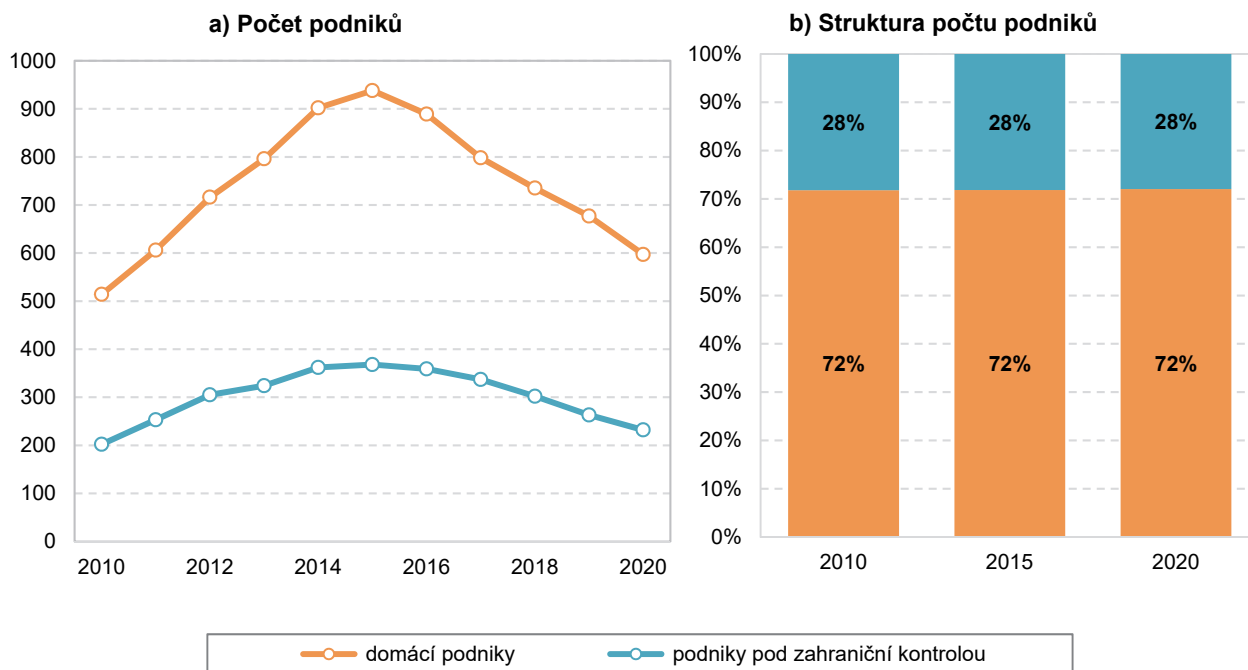
Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Podniků, které získaly nepřímou podporu VaV nižší než jeden milion korun, bylo v roce 2020 celkem 534 a dohromady jim byla vyplacena celková částka 187 mil. Kč. Částku mezi jedním až deseti miliony korun ušetřilo díky nepřímé podpoře VaV 255 podniků a v součtu obdržely tyto podniky částku 731 mil. Kč. Více než 1,2 mld. Kč pak díky nepřímé podpoře VaV ušetřilo dohromady 40 podniků, u nichž činila tato podpora více než deset milionů korun.

3.3.4 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích podle vlastnictví podniku

Počet domácích podniků provádějících VaV je výrazně vyšší než těch pod zahraniční kontrolou. V posledních šesti letech na jeden podnik pod zahraniční kontrolou provádějící VaV připadaly tři podniky domácí. I v případě nepřímé podpory tuto možnost častěji využívají domácí podniky než ty pod zahraniční kontrolou, i když méně výrazně. V roce 2020 tak bylo mezi příjemci nepřímé veřejné podpory VaV 72 % podniků domácích a 28 % podniků pod zahraniční kontrolou. Toto rozdělení je z dlouhodobého hlediska stabilní.

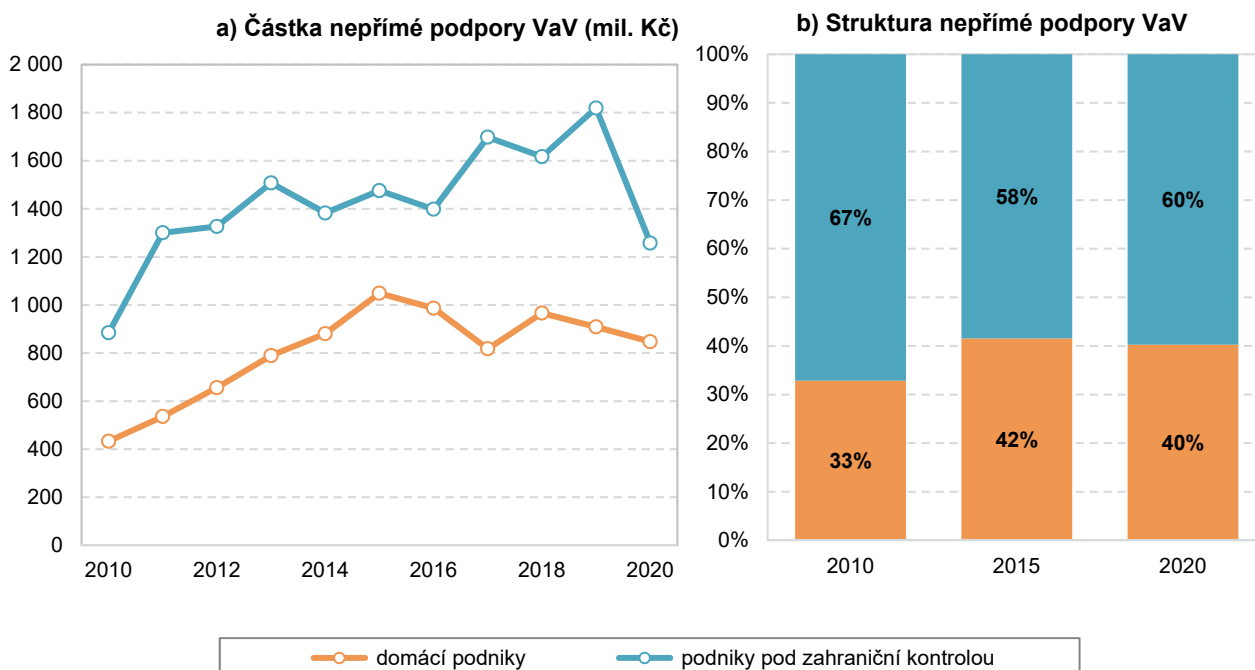
Graf 15: Soukromé podniky využívající nepřímou podporu VaV podle jejich vlastnictví (počet; %)

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Co do počtu podniků využívajících nepřímou veřejnou podporu VaV tedy dominují domácí podniky, pokud se však zaměříme na objem financí, pak jsou na tom jednoznačně lépe podniky pod zahraniční kontrolou. Podniky pod zahraniční kontrolou v roce 2020 ukrojily 60 % z celkové nepřímé veřejné podpory VaV a na jeden takový podnik připadala v průměru nepřímá podpora ve výši 5,4 mil. Kč.

Graf 16: Výše nepřímé podpory VaV v soukromých podnicích podle jejich vlastnictví (mil. Kč; %)

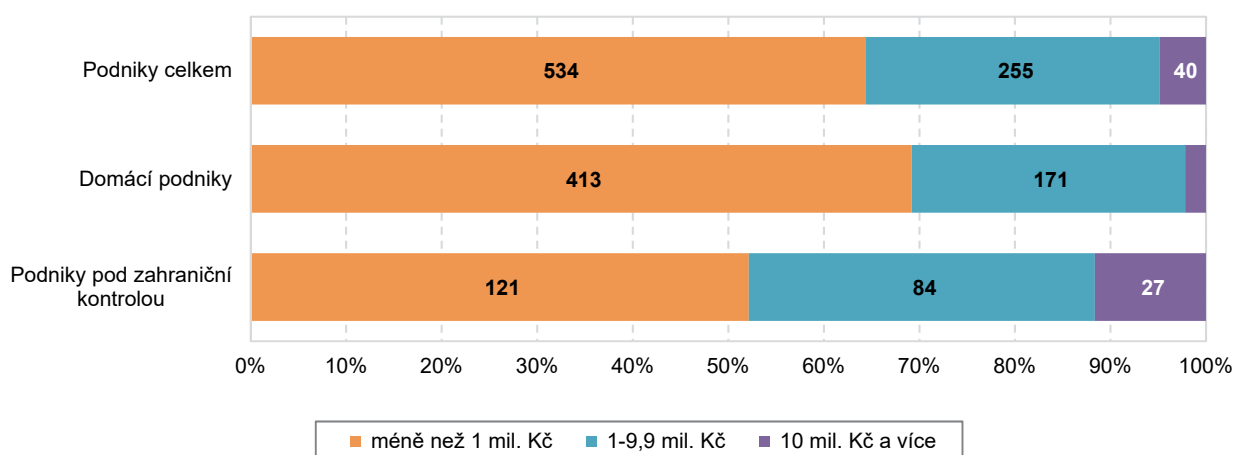
Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Domácí podnik v roce 2020 čerpal daňovou úlevu v průměru 1,4 mil. Kč, což je způsobeno vyšším počtem domácích podniků uplatňujících nepřímou podporu VaV a také tím, že mezi těmito podniky je, oproti podnikům pod zahraniční kontrolou, vyšší zastoupení malých podniků. Na menší zastoupení žadatelů o nepřímou

podporu VaV ze stran velkých podniků má vliv také již výše zmiňovaný fakt, že soukromé domácí podniky využívají, oproti podnikům pod zahraniční kontrolou, v mnohem vyšší míře přímou veřejnou podporu. Z důvodů exkluzivity (viz metodická část) nemohou využít na výzkumné a vývojové projekty podpořené přímo ze státního rozpočtu nebo ze zdrojů Evropské unie (např. Evropské strukturální a investiční fondy) zároveň podporu nepřímou.

Z hlediska výše této nepřímé podpory jsou na tom tedy lépe podniky pod zahraniční kontrolou. Mezi domácími podniky, které uplatnily v roce 2020 daňový odpočet, jich 69 % z nich takto získalo dodatečně méně než jeden milion korun. Více než pětina podniků pak takto ušetřila částku 1–9,9 mil. Kč a úspora více než 10 mil. Kč připadala díky daňovým odečtům na 2 % domácích podniků. V případě podniků pod zahraniční kontrolou je situace zcela odlišná. Mezi těmito podniky, uplatňujícími daňové zvýhodnění, jich polovina ušetřila částku menší než 1 mil. Kč, 36 % podniků dosáhlo na slevu v rozmezí 1–9,9 mil. Kč a 12 % zahraničních podniků získalo díky daňové podpoře VaV více než 10 mil. Kč.

Graf 17: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle výše podpory a jejich vlastnictví (počet; %), 2020

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

3.3.5 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích podle velikosti podniku

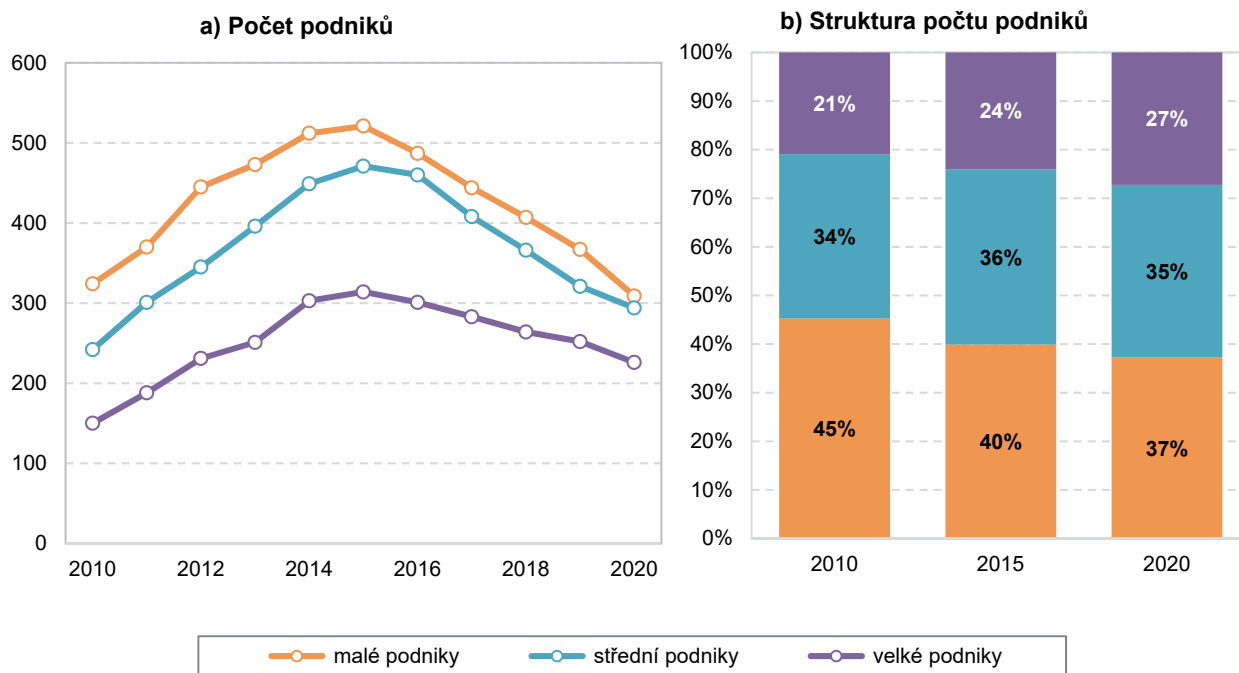
Největší část výdajů na VaV v soukromých podnicích, které v roce 2020 činily výše zmiňovaných 66,8 mld. Kč, byla v tomto roce vynaložena ve velkých podnicích (73 %). 17 % těchto výdajů utratily střední podniky a na malé podniky zbyla desetina. Z této struktury částečně vyplývá i výše nepřímé podpory alokované do jednotlivých velikostních skupin podniků. Odpočty výdajů na VaV a z nich odvozená nepřímá veřejná podpora VaV nebyly uplatňovány rovnoměrně ve všech velikostních skupinách podniků.

Nejvyšší počet soukromých podniků, které v roce 2020 uplatnily odpočty výdajů na VaV, byl zaznamenán v kategorii malých podniků (309; 37 % z celkového počtu soukromých podniků využívajících daňovou podporu VaV). Uvedená skupina soukromých podniků však získala nejnižší částku nepřímé podpory VaV (183 mil. Kč; 9 % z celkové výše nepřímé veřejné podpory VaV).

Druhou nejpočetnější velikostní skupinou uplatňující daňové zvýhodnění VaV tvořily středně velké podniky, které uplatnily odečet výdajů na VaV ve 294 případech a získaly nepřímou podporu VaV ve výši 395 mil. Kč. V roce 2020 využilo nepřímou veřejnou podporu VaV 226 velkých podniků, které nárokovaly daňovou podporu VaV o objemu 1,5 mld. Kč. To představuje více než tři čtvrtinový podíl z celkové částky nepřímé veřejné podpory u soukromých podniků. Na jeden velký podnik tak v průměru připadala daňová podpora VaV ve výši 6,8 mil. Kč, což je mnohonásobně vyšší částka než v případě podniků z ostatních velikostních kategorií. U středních podniků to bylo 5krát méně a u malých podniků se jednalo o částku 0,6 mil. Kč.

V meziročním srovnání došlo k poklesu počtu podniku využívajících daňovou podporu VaV o 12 %. Pokles byl zaznamenán ve všech velikostních skupinách, nejvyšší byl u malých podniků (16 %).

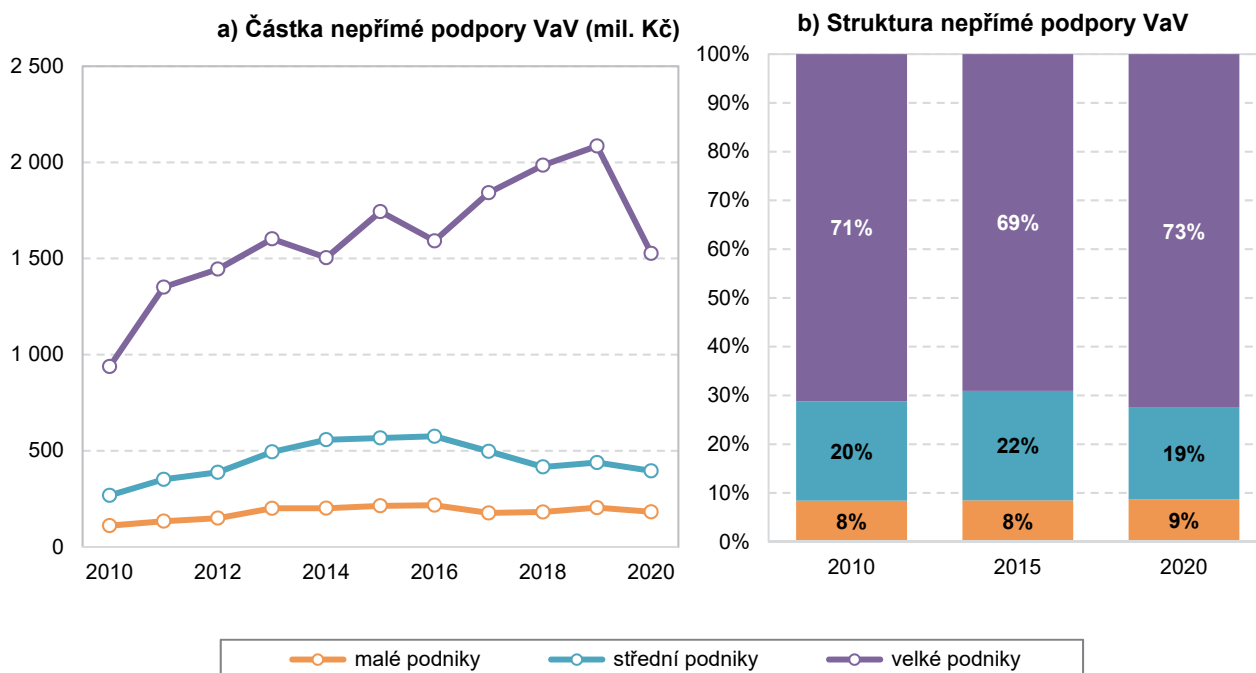
Graf 18: Soukromé podniky využívající nepřímou podporu VaV podle jejich velikosti (počet; %)

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ

Oproti roku 2010 došlo ke změnám ve struktuře podniků využívajících nepřímou veřejnou podporu VaV v členění podle velikostních skupin. Zvýšilo se zastoupení velkých podniků z 21 % na 27 % a naopak se snížilo zastoupení malých podniků ze 45 % na 37 %. Ke změnám pak došlo i v případě výše nepřímé podpory VaV alokované do jednotlivých velikostních skupin soukromých podniků. Podíl financí směřujících do velkých podniků se od roku 2010 zvýšil ze 71 % na 73 % a u středních podniků se naopak snížil z 20 % na 19 %. U malých podniků došlo k mírnému zvýšení o jeden procentní bod (z 8 % na 9 %).

Graf 19: Výše nepřímé podpory VaV v soukromých podnicích podle jejich velikosti (mil. Kč; %)

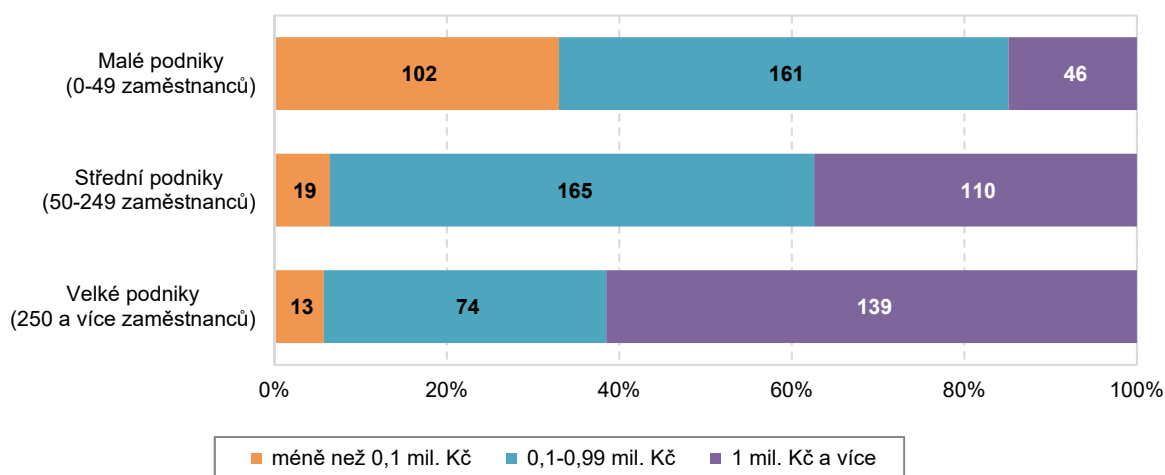

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ

V roce 2020 oproti roku 2019 poklesla výše nepřímé podpory VaV o čtvrtinu, konkrétně o 623 mil. Kč. K tomuto poklesu nejvíce přispěly velké podniky, které uplatnily nižší objem výdajů na VaV a získaly tak nepřímou podporu VaV, která byla oproti minulému roku nižší o 558 mil. Kč. Výše podpory poklesla i v případě malých a středních podniků, ale nikoliv tak razantně jako u velkých podniků. Pouze o desetinu.

Mezi malými i středními podniky jich více než polovina obdržela nepřímou podporu VaV v rozmezí 0,1–0,99 mil. Kč. U malých podniků však bylo vyšší zastoupení těch, jejichž úspora díky nepřímé podpoře činila méně než 0,1 mil. Kč, a to 33 %. U středních podniků naopak 37 % z nich obdrželo nepřímou podporu VaV vyšší než 1 mil. Kč. U velkých podniků je, co do objemu obdržených prostředků z nepřímé podpory, situace jiná, jelikož 62 % (139) podniků získalo nepřímou podporu VaV vyšší než 1 mil. Kč a 35 (15 %) podniků dokonce vyšší než deset milionů korun.

Graf 20: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle výše podpory a velikosti podniku (počet; %), 2020

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

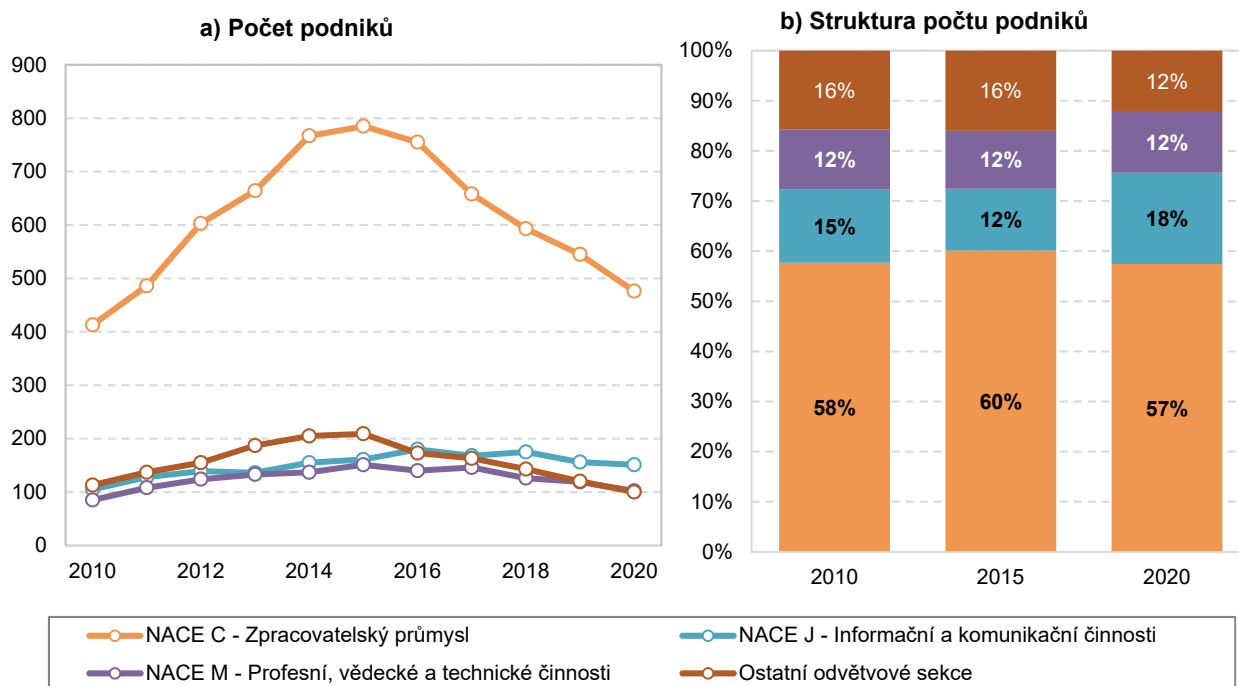
3.3.6 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích podle odvětví

Z hlediska převažující ekonomické činnosti podniků, které v roce 2020 využily nepřímou podporu pro jejich VaV činnost, jich nejvíce (476; 57 %), působilo ve Zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE sekce C). Oproti roku 2010 se počet těchto podniků zvýšil o 15 %. Podniky zpracovatelského průmyslu získaly 1,2 mld. Kč (57 %) z celkové daňové podpory VaV prováděného v soukromých firmách. Oproti roku 2010 klesl podíl výše nepřímé podpory VaV, která směřovala do zpracovatelského průmyslu o 20 procentních bodů ve prospěch informačních a komunikačních činností a profesních, vědeckých a technických činností. V průměru získal jeden podnik ve zpracovatelském průmyslu nepřímou veřejnou podporu VaV ve výši 2,5 mil. Kč. Částka odpovídá hodnotě roku 2010.

Daňová podpora VaV je také důležitá pro soukromé podniky působící v oblasti Informačních a komunikačních činností - zkráceně poskytování IT služeb - (CZ-NACE sekce J) a oblasti Profesních, vědeckých a technických činností (CZ-NACE sekce M). V oblasti poskytování IT služeb využilo v roce 2020 daňové zvýhodnění VaV 151 podniků, které získaly nepřímou veřejnou podporu VaV ve výši 484 mil. Kč. V průměru obdržel jeden podnik z oblasti poskytování IT služeb 3,2 mil. Kč.

U podniků z oblasti Profesní, vědecké a technické činnosti využilo daňovou podporu VaV 102 podniků, které díky daňové úlevě na VaV ušetřily 254 mil. Kč. Podniky zařazené v této sekci klasifikace CZ-NACE využívají častěji přímou veřejnou podporu VaV než nepřímou. To je dáno především tím, že v této odvětvové sekci se nacházejí i podniky s převažující ekonomickou činností v oblasti výzkumu a vývoje (CZ-NACE 72).

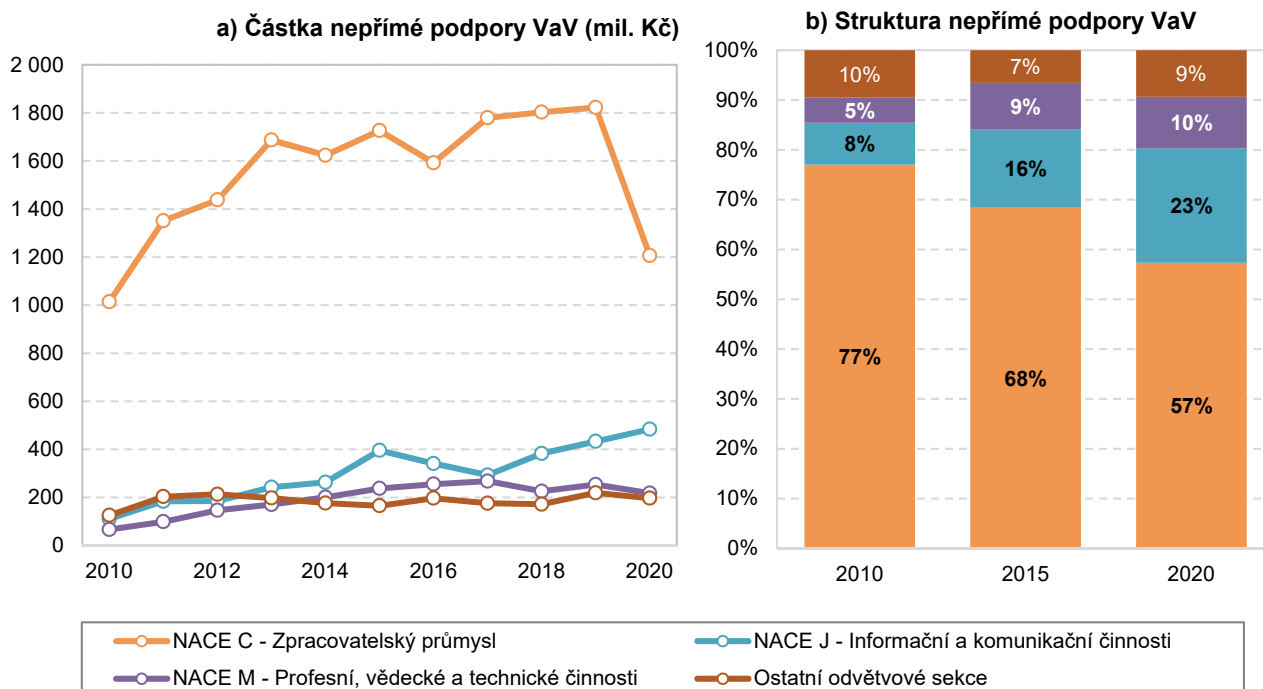
Graf 21: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle odvětví (počet; %)

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Dalších 100 podniků, které v roce 2020 obdržely nepřímou veřejnou podporu VaV ve výši 197 mil. Kč se nacházelo napříč dalšími odvětvími jako je Zemědělství, Stavebnictví, Velkoobchod a maloobchod, Peněžnictví a pojišťovnictví atd.

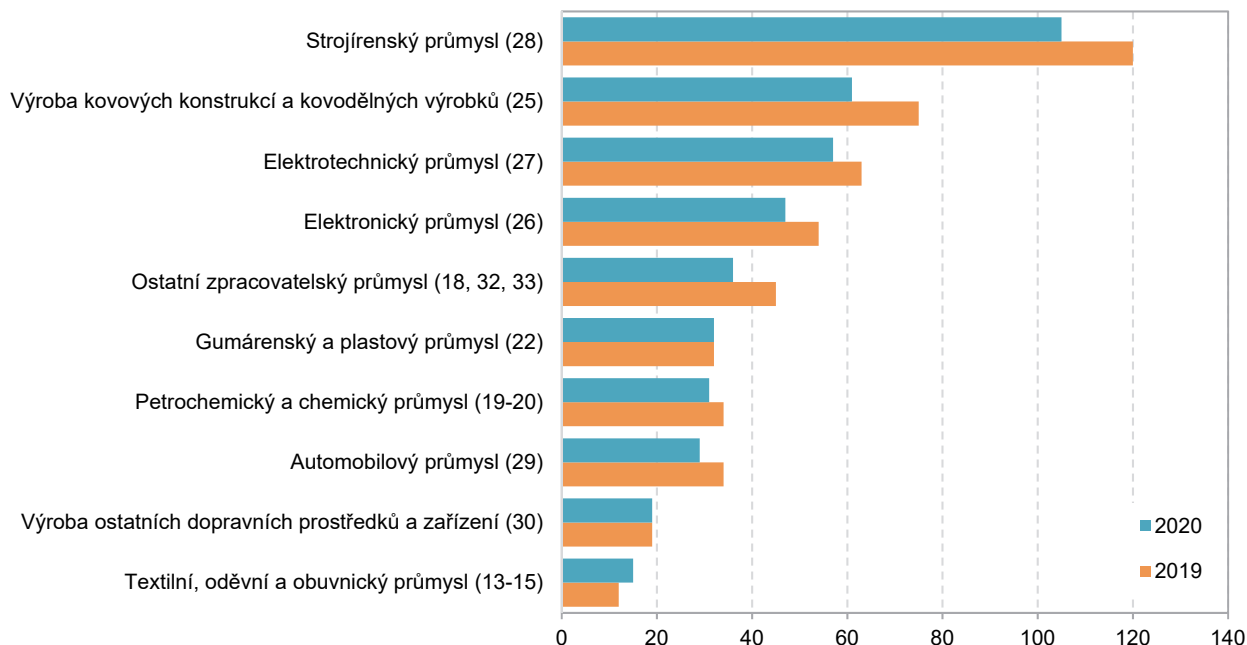
Graf 22: Výše nepřímé podpory VaV v soukromých podnicích podle odvětví (mil. Kč; %)

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Ve zpracovatelském průmyslu uplatnily v roce 2020 daňový odečet výdajů na VaV nejvíce soukromé podniky ve Strojírenském průmyslu (105 subjektů). Podniky v tomto odvětví nárokovaly daňovou podporu pro své výzkumné a vývojové činnosti ve výši 135 mil. Kč a na jeden podnik tak připadala částka 1,3 mil. Kč. Ačkoliv bylo podniků, které si nárokovaly nepřímou podporu VaV ve strojírenském průmyslu nejvíce, částka, kterou obdržely, byla až čtvrtá nejvyšší ze sledovaných odvětví ve zpracovatelském průmyslu. Oproti roku 2019 částka daňové podpory VaV ve strojírnosti poklesla o rovnou polovinu. Blíže viz graf 24 na následující straně.

Graf 23: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV ve zpracovatelském průmyslu

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

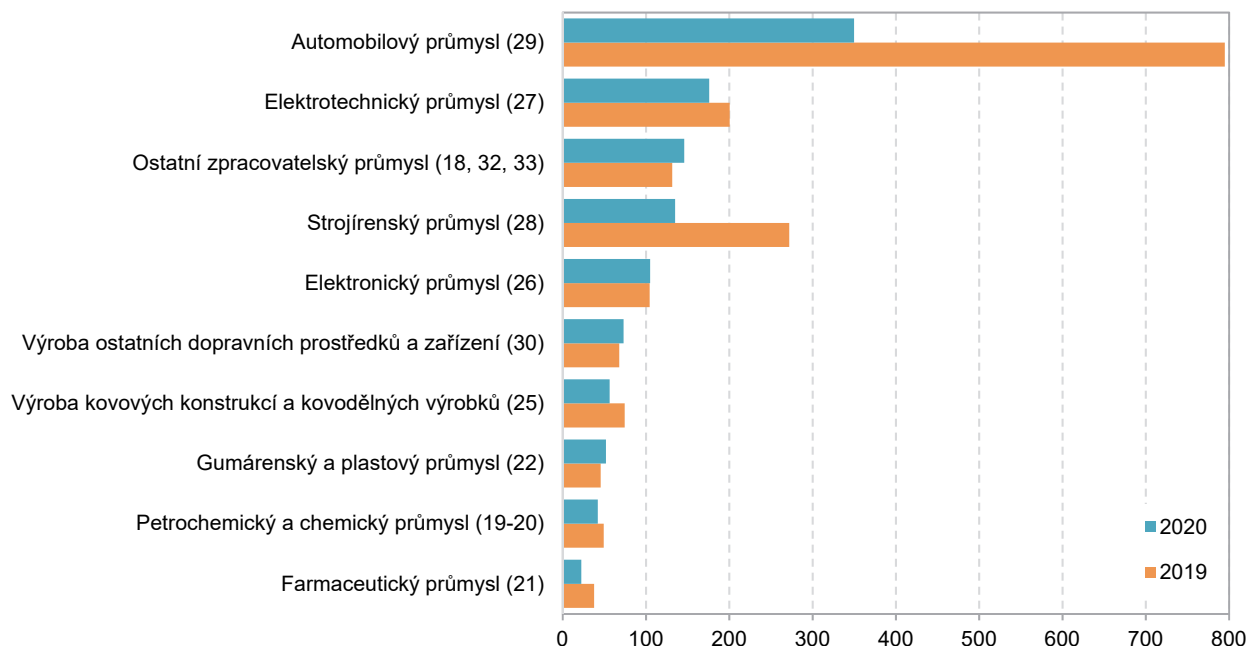
Ze všech odvětví zpracovatelského průmyslu uplatnily v roce 2020 vůbec nejvyšší částku daňové podpory VaV podniky působící v Automobilovém průmyslu (350 mil. Kč). Uvedenou částku obdrželo celkem 29 soukromých podniků. Na jeden podnik v průměru připadlo 12,1 mil. Kč. Většina podniků automobilového průmyslu, které uplatnily odečet výdajů VaV spadá do kategorie velkých subjektů. Z pohledu vlastnictví převažují zahraniční podniky nad domácími. Zahraniční podniky v automobilovém průmyslu získaly daňovou podporu VaV ve výši 329 mil. Kč, domácí podniky pak pouze 21 mil. Kč. V tomto významném odvětví českého průmyslu soukromé podniky odečetly výdaje na VaV v celkovém objemu 1,8 mld. Kč, což představuje rovných 16,6 % z celkové odečtené částky výdajů na VaV soukromých podniků v ČR.

Nepřímou podporu VaV vyšší než 100 mil. Kč v roce 2020, kromě již zmiňovaného automobilového a strojírenského průmyslu, získaly také podniky v elektrotechnickém průmyslu (176 mil. Kč), ostatním zpracovatelském průmyslu (146 mil. Kč) a elektronickém průmyslu (105 mil. Kč).

Pokud v automobilovém průmyslu početně nejvíce využívají daňovou podporu VaV velké podniky, zejména ty pod zahraniční kontrolou, pak v elektronickém průmyslu (CZ-NACE 26), jsou to malé a střední podniky. Jejich zastoupení přesáhlo tři čtvrtiny. Obdobná situace byla i ve strojírnosti.

Nejméně nepřímé veřejné podpory VaV bylo zjištěno v odvětvích s nízkou intenzitou VaV, kam se řadí Dřevozpracující a papírenský průmysl (CZ-NACE 16-17, 31), Metalurgický průmysl (CZ-NACE 24) a Průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot (23). V uvedených odvětvích nepřímá podpora VaV nepřesáhla hranici 10 mil. Kč.

Graf 24: Výše nepřímé podpory VaV v soukromých podnicích ve zpracovatelském průmyslu (mil. Kč)

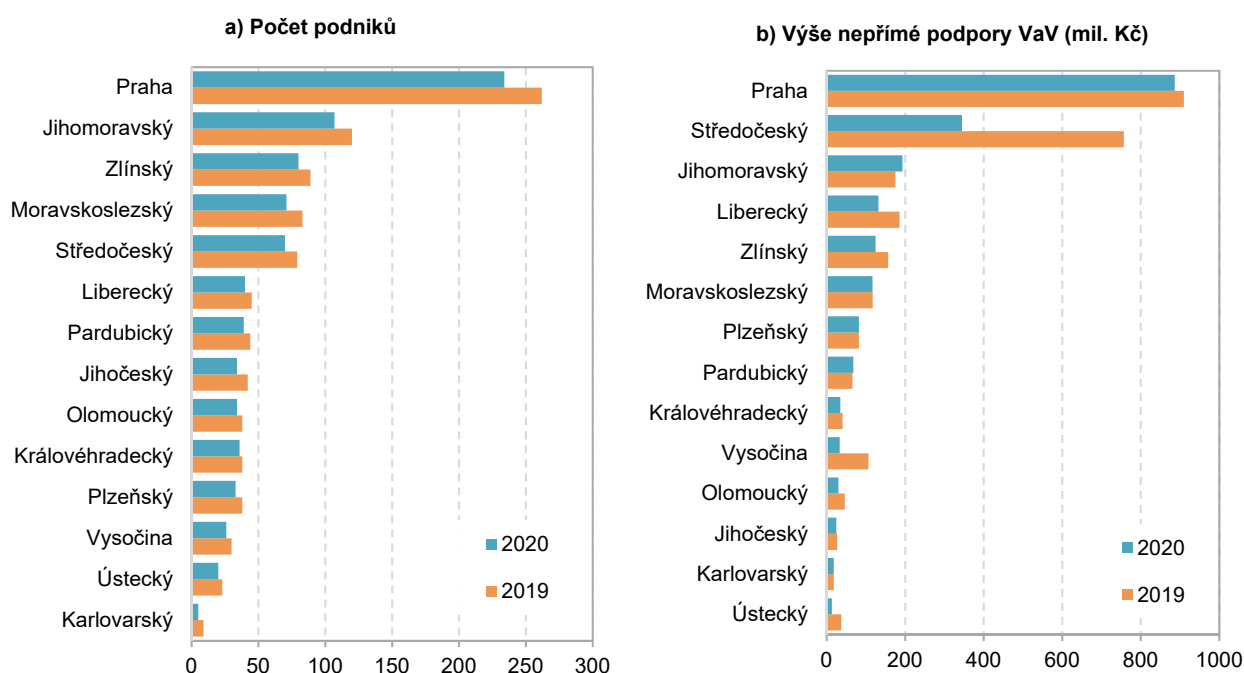

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

3.3.7 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích v krajích

Porovnáním počtu soukromých podniků, které v roce 2020 využily daňovou podporu VaV v jednotlivých krajích Česka zjistíme, že nejvíce jich sídlilo v Praze (234). Za hlavními městem následují Jihomoravský kraj se 107 podniky a Zlínský kraj s 80 podniky. Ve Středočeském kraji využilo výhod nepřímé podpory VaV rovných 70 podniků. Nejméně subjektů, které uplatnily odečet výdajů na VaV, pocházelo z Karlovarského kraje (pouze 5 podniků). Rozložení podniků napříč regiony z velké části odráží celkové rozložení soukromých podniků provádějících VaV.

Graf 25: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle krajů ČR

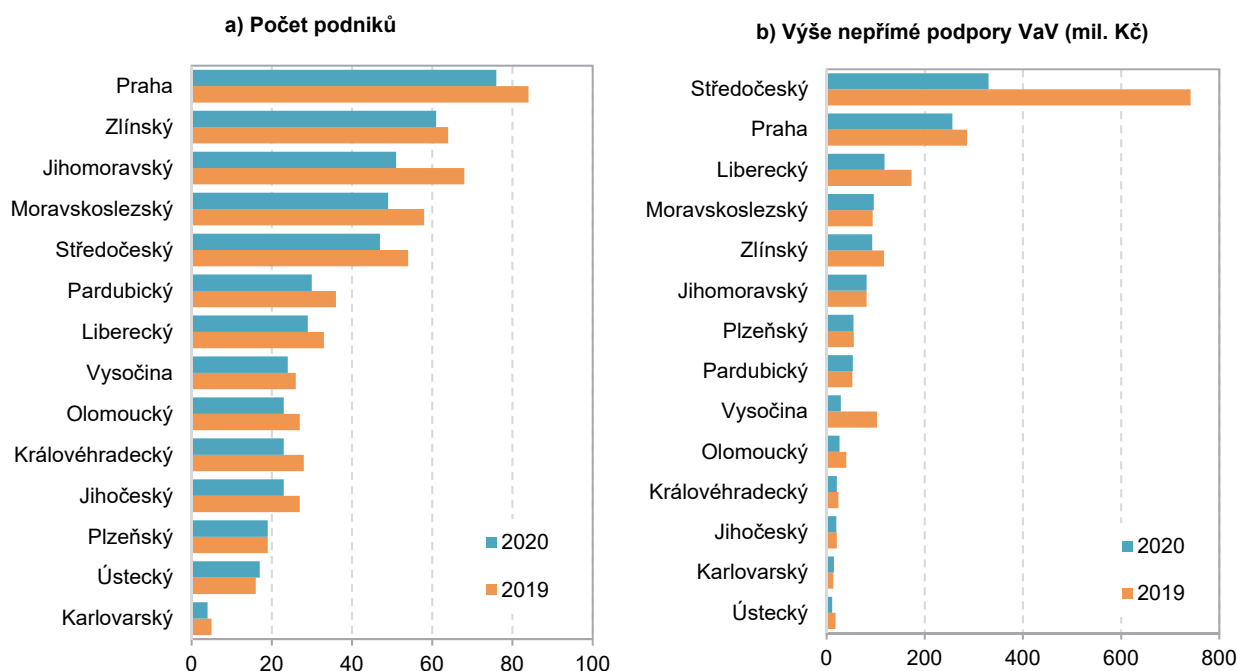

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Z celkové částky nepřímé veřejné podpory VaV získané soukromými podniky v ČR, připadlo 42 % (887 mil. Kč) podnikům sídlícím v hlavním městě. Hranici půl miliardy Kč nepřekonal již žádný další kraj. Ve Středočeském kraji podniky získaly 345 mil. Kč. S odstupem za Středočeským krajem je kraj Jihomoravský, ve kterém bylo na nepřímé podpoře VaV vyplaceno soukromým podnikům celkových 193 mil. Kč. Za Jihomoravským krajem následují kraje Liberecký, Zlínský a Moravskoslezský. V případě ostatních krajů již výše nepřímé podpory VaV soukromým podnikům nepřesáhla hranici sto miliónů korun. Nejnižší objem nepřímé podpory zaznamenáváme v krajích Ústeckém (13 mil. Kč) a Karlovarském (18 mil. Kč).

Mezi soukromými podniky, které v roce 2020 využily možnosti uplatnit daňové odpočty výdajů na VaV, získaly ve všech krajích kromě hlavního města Prahy, nejvyšší částku podpory podniky působící ve zpracovatelském průmyslu (NACE C). Pro Prahu je charakteristické silné zastoupení firem provádějících výzkum a vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Graf 26: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV ve zpracovatelském průmyslu podle krajů ČR

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

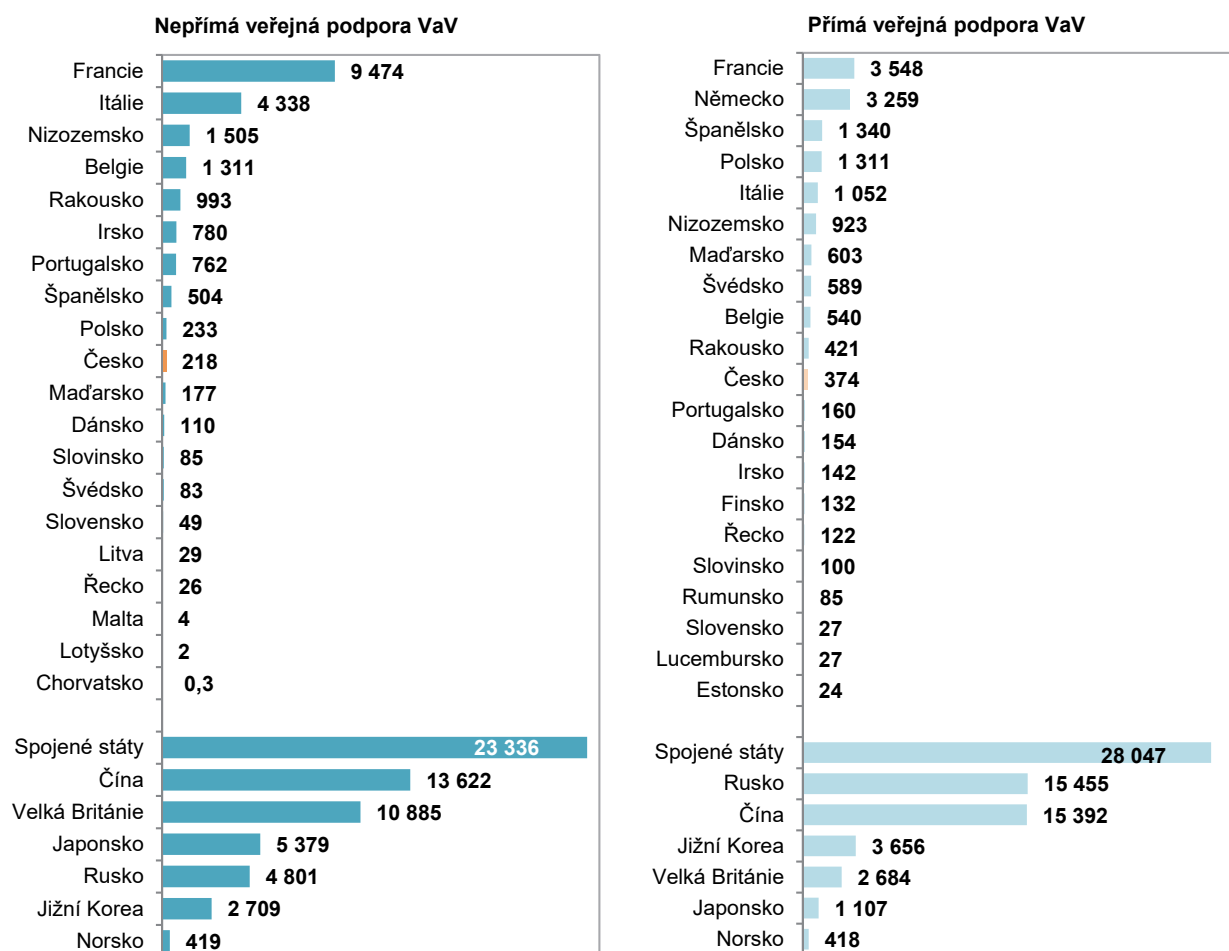
3.4 Veřejná podpora VaV v mezinárodním kontextu

Daňové pobídky a úlevy pro výzkum a vývoj jsou v zemích OECD hojně využívaným nástrojem veřejné podpory VaV v podnikové sféře (blíže viz příloha č. 4). S výjimkou sedmi zemí⁸ mohly podniky v zemích OECD v roce 2019 využít některou z možností daňové podpory VaV. Pro mezinárodní srovnání se používají následující tři ukazatele: výše veřejné podpory VaV v paritě kupní síly v USD, podíl veřejné podpory VaV na hrubém domácím produktu (HDP) a podíl veřejné podpory VaV na celkových podnikových výdajích na VaV.

3.4.1 Výše veřejné podpory VaV v paritě kupní síly

Z členských zemí EU nejvyšší absolutní částku nepřímé veřejné podpory VaV, měřeno v paritě kupní síly v amerických dolarech, obdržely podniky ve Francii (9,5 mld. USD v roce 2019). Druhá v pořadí se umístila Itálie s 4,3 mld. USD následovaná Nizozemskem (1,5 mld. USD). Pozice České republiky je úměrná velikosti ekonomiky a objemu výdajů podniků na výzkum a vývoj. V roce 2019 dosáhla výše nepřímé veřejné podpory VaV v Česku 218 mil. USD v paritě kupní síly. V rámci členských zemí, které přistoupily do EU v roce 2004 je Česko výší částky poskytnuté nepřímé veřejné podpory VaV na stejné úrovni jako Polsko a Maďarsko.

Graf 27: Veřejná podpora VaV v podnicích ve vybraných zemích v roce 2019*
(mil. USD v paritě kupní síly)

* Nebo poslední dostupný rok

Zdroj: OECD 2022

Vůbec nejvyšší částku daňové podpory VaV vykázaly Spojené státy (23,3 mld. USD v roce 2018), což je téměř dvakrát více než Čína (13,6 mld. USD v roce 2017). Z evropských zemí mimo EU překročila hranici 10 miliard USD v paritě kupní síly pouze Velká Británie (10,9 mld. USD). V Japonsku získali podniky daňovou podporu

⁸ Bulharsko, Estonsko, Finsko, Kypr, Německo, Lucembursko, Švýcarsko

VaV ve výši 5,4 mld. USD. Ze sledovaných zemí překročily hranici 2 mld. USD v paritě kupní síly dále Rusko a Jižní Korea.

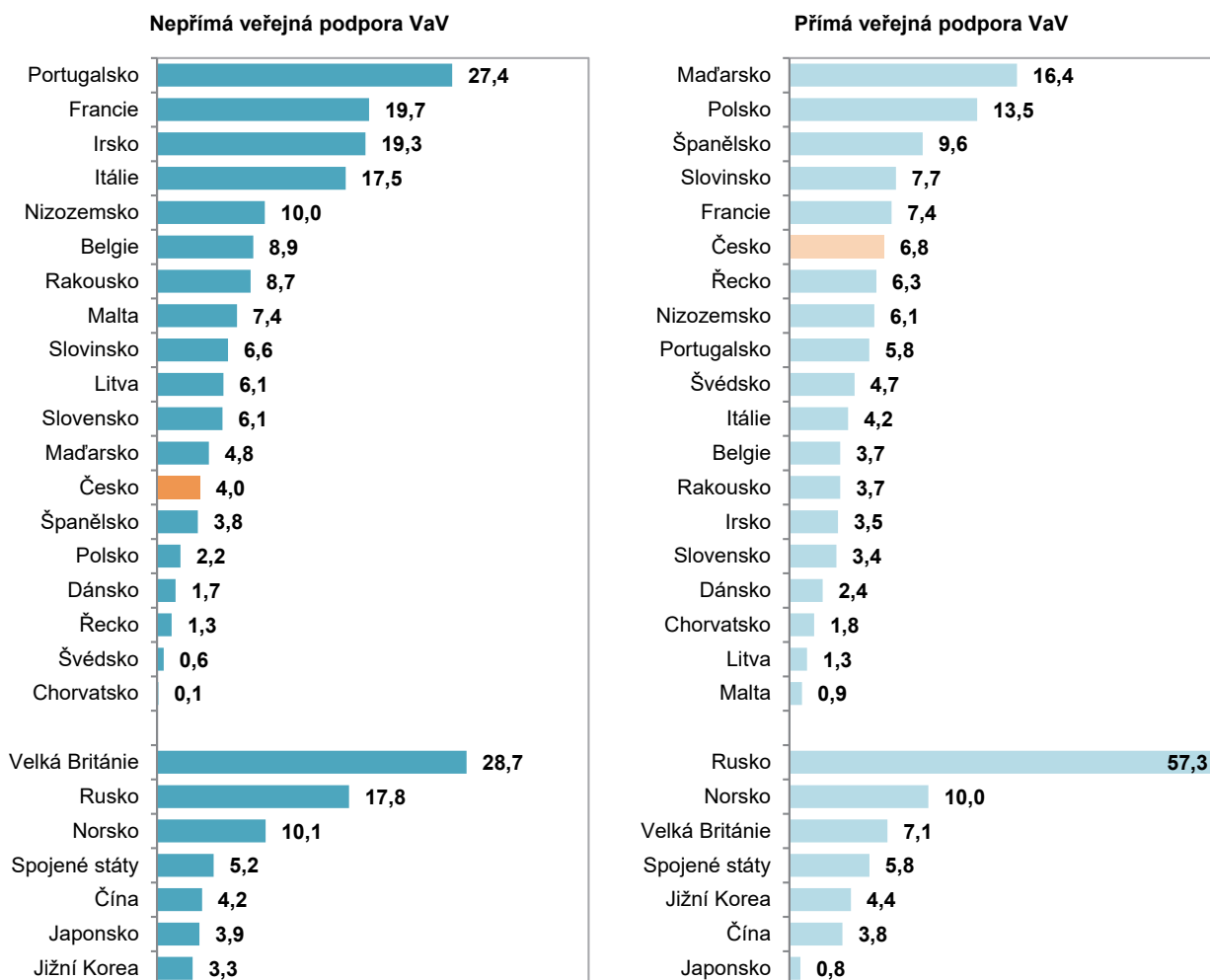
Ve Francii byla přímá domácí veřejná podpora VaV ve srovnání s daňovou podporou VaV téměř třikrát nižší. V roce 2019 dosáhla výše 3,5 mld. USD v paritě kupní síly. Daňová podpora VaV výrazně převyšuje přímou veřejnou podporu VaV také v Itálii (4x). V Česku podniky čerpaly formou přímé domácí podpory VaV 374 mil. USD v paritě kupní síly, což je o polovinu více finančních prostředků než formou nepřímé podpory VaV.

Ve Spojených státech získaly podniky v roce 2018 přímou veřejnou podporu VaV ve výši 28 mld. USD, což byla nejvyšší částka ze všech zemí. Jak již bylo řečeno, formou slevy na dani pak podniky získaly dodatečných 23,3 mld. USD. Přímá veřejná podpora VaV převýšila daňovou podporu VaV o 4,7 mld. USD.

3.4.2 Podíl veřejné podpory VaV na celkových podnikových výdajích na VaV

Nejvyšší podíl (27,4 %) nepřímé veřejné podpory výzkumu a vývoje na celkových podnikových výdajích na VaV byl v roce 2019 v rámci EU zjištěn v Portugalsku. Následují Francie (19,7 %) a Irsko (19,3 %). V případě České republiky se nepřímá veřejná podpora VaV podílela na celkových podnikových výdajích na VaV 4 %. Okolo 4% podílu se pohybuje také Japonsko a Čína. Nejvyšší podíl v rámci OECD byl zaznamenán ve Velké Británii 28,7 %. Nejnižší podíl nepřímé podpory VaV na celkových výdajích na VaV v podnikatelském sektoru byl zaznamenán v případě Chorvatska (0,1 %), Švédska (0,6 %) a Řecka (1,3 %).

Graf 28: Podíl veřejné podpory na financování VaV v podnicích ve vybraných zemích v r. 2019* (v %)

* Nebo poslední dostupný rok

Zdroj: OECD 2022

Pro srovnání je v jednom z grafů uveden také podíl přímé veřejné podpory na financování VaV v podnicích. V Rusku jsou podniky z velké části odkázány co do financování výzkumu a vývoje na veřejnou podporu, která v součtu přímé a nepřímé financovala v roce 2019 tři čtvrtiny podnikových výdajů na VaV. Nikde jinde, ani v Číně, není tak výrazná závislost podniků provádějících VaV na veřejné podpoře.

Ve Spojených státech dosáhl podíl přímé podpory na financování podnikového VaV 5,8 %, což je pod průměrem zemí EU. Podíl nižší než jedno procento byl zaznamenán v Japonsku, kde podniky využívají více daňovou podporu VaV. Velmi nízký podíl jak přímé podpory VaV, tak nepřímé, na financování svých VaV činností měly podniky v Dánsku.

V Česku podniky pomocí přímé podpory financovaly 6,8 % svých výdajů na VaV. Nejvyššího podílu přímé veřejné podpory na financování VaV dosáhly v rámci EU podniky v Maďarsku (16,4 %) a Polsku (13,5 %).

3.4.3 Podíl veřejné podpory VaV na hrubém domácím produktu

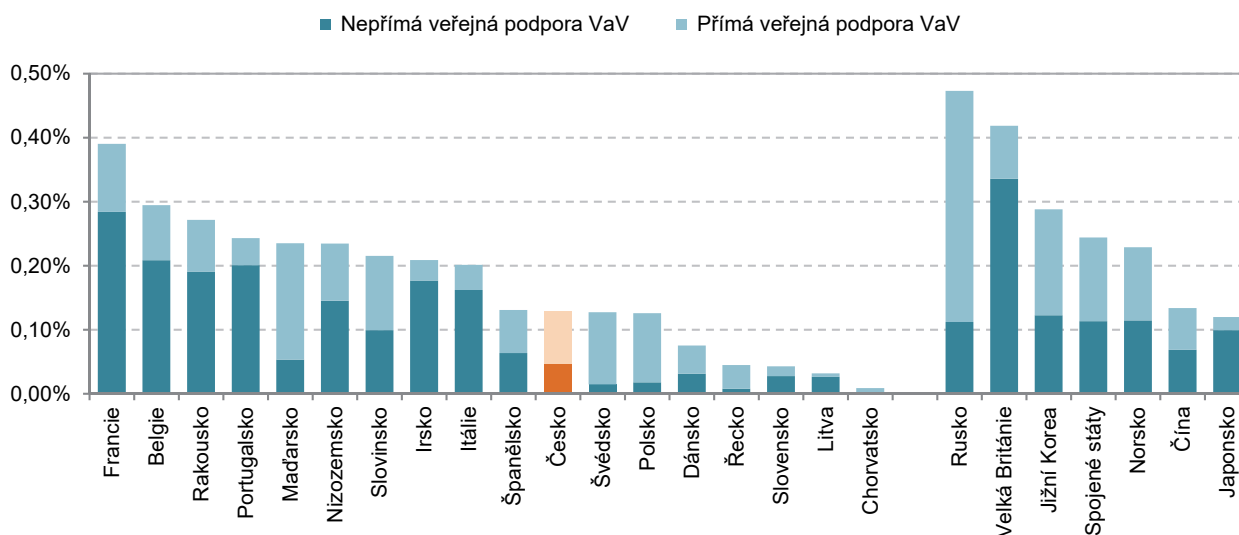
Nejvyšší podíl nepřímé veřejné podpory VaV ve vztahu k HDP z vybraných zemí OECD byl dosažen ve Francii (0,28 %). Vysoký podíl, nad 0,20 %, byl zaznamenán také v Belgii. V uvedených zemích obdržely podniky formou daňové podpory VaV více než dvakrát větší příspěvek než v případě přímé domácí veřejné podpory. Česko se s podílem nepřímé veřejné podpory VaV k HDP ve výši 0,05 % ocitla na úrovni Španělska. V rámci členských zemí EU, které přistoupily do EU v roce 2004, je na tom výrazně lépe než Česko pouze Slovinsko s téměř dvojnásobným podílem. Slovensko má naopak oproti Česku zhruba poloviční podíl. Blíže graf č. 29.

Nejvyšší podíl celkové veřejné podpory VaV v relaci k HDP byl v rámci zemí EU zaznamenán u podniků ve Francii (0,39 %). Vysoké podíly vykázaly také Belgie (0,29 %), Rakousko (0,24 %) a Maďarsko (0,23 %).

Česko svým podílem celkové veřejné podpory VaV ve výši 0,13 % stojí na úrovni Švédska a Španělska. Z nových členských zemí EU je tedy na tom lépe než my pouze zmíněné Maďarsko a Slovinsko.

Ze zemí mimo EU zaznamenalo zejména díky vysoké přímé veřejné podpoře VaV nejvyšší podíl celkové veřejné podpory VaV směřující do podniků v relaci k HDP Rusko (0,47 %) a dále Velká Británie (0,42 %). Vysoký podíl byl zjištěn i v Jižní Koreji (0,29 %). O něco menší podíl ve výši 0,24 % vykázaly Spojené státy. Co do podílu poskytnuté veřejné podpory na VaV v poměru k HDP jsou na tom Japonsko (0,12 %) a Čína (0,13 %) podobně.

Graf 29: Podíl veřejné podpory VaV v podnicích na HDP ve vybraných zemích v roce 2019*

* Nebo poslední dostupný rok

Zdroj: OECD 2022